

Univerzita Pardubice
Filozofická fakulta

Umělecké projevy v české „freetekno“ komunitě –
symbolická, funkční a rituální rovina „tekno plachet“

Marie Křelinová

Bakalářská práce

2008

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Katedra sociálních věd
Akademický rok: 2006/2007

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Marie KŘELINOVÁ**

Studijní program: **B6703 Sociologie**

Studijní obor: **Sociální antropologie**

Název tématu: **Umělecké projevy v české "freetekno" komunitě - symbolická, funkční a rituální rovina "tekno plachet"**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

- 1) vymezení zkoumané komunity, vysvětlení pojmů
- 2) funkční analýza, analýza motivů (symbolika motivů a barev)
- 3) rituální funkce „plachet“
- 4) začlenění uměleckých projevů do „DIY principu“
- 5) postavení umělce v komunitě
- 6) závěr

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Cigánek, Jan: Úvod do sociologie umění, Praha: Obelisk, 1992

Layton, Robert: An introduction to theory of antropology, Cambridge: Cambridge University Press, 1997

Layton, Robert: The antropology of Art, Cambridge: Cambridge University Press, 1997

Gaffová, Oliverová: Svět umění XX. století, Praha: Albatros, 2003

Vrhel, František: Symbol: transkulturní pohled, In Český lid 1994, roč. 81, č. 1, s. 1

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Lívía Šavelková, Ph.D.
Katedra sociálních věd

Datum zadání bakalářské práce:

30. dubna 2007

Termín odevzdání bakalářské práce:

31. března 2008

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.

děkan

L.S.

PhDr. Lívía Šavelková, Ph.D.

vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2007

Souhrn

Cílem práce je postihnout fenomén freetekno komunity v České republice pomocí analýzy uměleckých projevů jejích členů na základě holistického přístupu k umění. Prostřednictvím výtvarného umění, konkrétně rozbořením funkčních, rituálních a symbolických rovin takzvaných „plachet“, práce popisuje hlavní myšlenky freetekno subkultury, vysvětluje stěžejní princip DIY. Zabývá se ústředními funkcemi použití plachet a abstrahuje z nich důležité symbolické a rituální významy. Mapuje rovněž vznik freetekno scény v Evropě, sleduje „export“ freetekna do ČR a jeho následný vývoj. Dále se práce věnuje umění v souvislosti s rituálem a halucinogeny a vztahuje tuto problematiku na fenomén freetekna. Práce vychází převážně z terénního výzkumu, je doplněna o dostupné empirické materiály (tiskoviny a data z internetových zdrojů). V závěru je potvrzena hypotéza umění jako odrazu sociokulturních struktur panujících v subkultuře freetekno.

Klíčová slova

freetekno subkultura, umění, „tekno plachty“, symbol, halucinogeny

Title

Artistic manifestations inside the Czech "freetekno" community - symbolic, functional and ritual level of the "tekno backdrops"

Abstract

The aim of this thesis is to involve the phenomenon of freetekno community in Czech republic by the analysis of art manifestations of its members on the basis of holistic attitude to art. By means of visual arts, particularly by the study of functional, ritual and symbolic levels of so-called „backdrops“. The thesis describes main ideas of freetekno subculture and also explains the fundamental principle of DIY. It deals with main functions of the „backdrops“ use and abstracts from them important symbolic and ritual meanings. It charts the origin of freetekno scene in Europe, it traces the „export“ of freetekno to Czech republic and its next development. It also pay attention

to the art in the context with a ritual and hallucinogens and it relates this problem to the phenomenon of freetekno. The thesis is mainly based on field work and it is completed by accesible empirici materials (press and data from several internet sources).

Key words

freetekno subculture, "tekno backdrops", art, symbol, hallucinogens

Obsah

1.	Úvod.....	8
2.	Freetekno	10
2.1.	Historie subkultury freetekno.....	10
2.2.	Soundsystems a Spiral tribe	11
2.3.	Vrchol.....	12
2.4.	Freetekno v ČR.....	13
2.5.	Příčiny a následky	14
3.	Halucinogeny a kultura.....	15
3.1.	Halucinogeny a tekno.....	18
4.	Umění.....	19
4.1.	Umění a rituál.....	19
4.2.	Umělec (producent umění).....	21
4.3.	Symboly	21
4.4.	Umění v české freetekno komunitě.....	22
5.	„Tekno plachty“	25
5.1.	DIY	26
5.2.	„Do it yourself“ v praxi.....	27
5.3.	Autor uvnitř komunity	29
5.4.	Funkční, symbolická a rituální rovina	32
5.5.	Symbolika motivů	36
5.5.1.	Symbol středu	36
5.5.2.	Číslo 23	40
5.5.3.	Jungle a D'n'B	42

6.	Výzkum.....	44
6.1.	Metodologie	44
6.2.	Realizace výzkumu	45
7.	Závěr	46
	Použitá literatura.....	48
	Internetové zdroje	51
	Seznam příloh	52
	Přílohy	54

1. Úvod

V médiích přetřásané kauzy týkající se freetekno subkultury, zprávy a novinové články, mě na první pohled skoro vždy rozesmály. S odstupem času tomu ale bylo právě naopak.

Před šesti lety bylo uměním nalézt periodikum či televizní stanici, kde by se bylo možno o „technoparties“ informovat v pozitivním duchu. Postupem času se situace obrátila. Zlomovým okamžikem byl podle mého názoru rok 2005, kdy policejní těžkooděnci rozehnali Czechtek číslo dvanáct.

Události nedaleko Mlýnce u Tachova v létě 2005 rozpoutaly společenskou debatu, do které se postupem času zapojili snad všichni, kdo „uměli mluvit nebo psát“. Hlavní aktéři, „technaři“, policisté a politici byli hojně podporováni ze všech stran. Technařům za zády stála „armáda příznivců“ složená z celebrit, ochránců lidských práv a bývalých členů disentu. Lucie Bílá chtěla zakoupit louku vhodnou pro další Czechtek, pan Penc se stal samozvaným mluvčím freetekno komunity. Mediální glosování se stalo kratochvílí nejen výrazně společensky angažovaných. Všichni měli co říci a všichni tak rádi učinili, odborníky na životní prostředí počínaje a celebritami ze všech odvětví múzických umění konče. Nakonec se někteří shodli, že nám „zase bijí děti“. A brali to tak osobně, jak jen tato věta může znít.

Tak se tedy stalo, že sto osmdesátí stupňový obrat zažila i skupinka českých médií, která od té chvíle začala „technaře“ více méně pozitivně diskriminovat. Z mediálního Blaníku vyjela skupina neohrožených investigativních novinářů, kteří bránili zájmy „tančících teenagerů“.

Problém však spočíval v tom, že většina komentátorů situace, kterým byl poskytnut v médiích prostor, nevěděla o „freeteknu“ zhola nic.

Když se o rok později, v roce 2006, pod plným dozorem státních orgánů, uskutečnil poklidný třináctý, a také dost možná opravdu poslední, Czechtek, nikomu nebylo jasné, pročpak to těm „technařům“ takhle nevyhovuje. Proč nejsou spokojeni

se všem dopředu známou lokalitou, proč nejásají nad silnou, byť nevyžádanou mediální reklamou atp.

Freetekno komunita vydala několik prohlášení, kde zveřejnila důvody pro svoje rozhodnutí dále již akce typu Czechtek nepořádat. Tato prohlášení byla však ve zkratce shrnuta v pár vět, které byly přejímány a šířeny ve své okleštěné podobě v nejsledovanějších a nejčtenějších médiích.

I přesto, že kauzou kolem Czechteku 2005 žila česká veřejnost přinejmenším stejně, možná i silněji a určitě mnohem déle, než například letošní volbou prezidenta, hlubšímu vysvětlení situace se ze své podstaty věnovalo jen pár českých týdeníků, které své čtenáře loví spíše v alternativních vodách. Ovšem ani zde nebyl této subkultuře poskytnut dostatečný prostor, který by si jistě zasloužila.

A tak vznikla v České republice atmosféra, kde lidé stále nechápou podstatu této komunity, atmosféra, v níž stále existuje prostor pro mylné závěry, hodnocení a nesprávné pojmenovávání toho, co je, a toho, co není „tekno“.

Svou prací se snažím na příkladu uměleckých projevů v této komunitě vysvětlit ony základní principy, ze kterých se v zájmu „čerstvých“ zpráv stala jen prázdná slovní spojení.

Zkoumání takových subkultur, jakou je i freetekno, není důležité jen v horizontu několika následujících momentů, ale i v horizontu let. Životy mladých lidí, kteří přijmou myšlenky spojené s nějakou subkulturou, se budou jednoho dne transformovat do životního stylu dospělých, který už tím pádem bude jiný, ovlivněný alternativními postoji z mládí.

Ve své práci se budu zabývat uměním v české freetekno komunitě, konkrétně uměním a jeho společenskými významy. Nastíním faktory ovlivňující podobu umělecké činnosti a jeho funkce v souvislosti s myšlenkami freetekna.

2. Freetekno

Freetekno je souhrnné označení elektronického hudebního stylu a subkultury s ním spojené.

V hledáčku hudebních definic se pojmem *freetekno* označuje tvrdší alternativní undergroundová „sestřenice“ *techna* (dalšího hudebního stylu), která se dá bezpečně identifikovat podle rychlého tempa (nad 180 bpm). Hudba je převážně syntetickou skladbou zvuků vytvářených přímo na místě hudební produkce tzv. syntetizátory¹ a samplery² nebo mícháním („samplerování“) různých skladeb pomocí vinilových desek a dvou gramofonů, které provádí tzv. DJ – disk jockey.

2.1. Historie subkultury „freetekno“

Hudební styl, který byl přímým předchůdcem freetekna, má své kořeny daleko za oceánem. Přesněji v USA a městě Detroit. Za mořem vzniklá elektronická hudba, především *techno* a *acid house*, exportovaná koncem 80. let 20. století do Spojeného království, získala v nové zemi v rukou nových lidí nový náboj a vytvořila kolem sebe silnou subkulturu na ostrovech zvanou *rave* (angl. bouření, víření) a dala jméno i nově vzniklému hudebnímu stylu. Za tímto specifickým vývojem stojí specifická britská půda, kam bylo semínko této hudby zaseto a kde se díky stále živé „travellerské spirituální hippie“ inspiraci, vyvinula subkultura *rave* – freetekno.

Jeho příznivci navázali v Británii na tradici takzvaných „new age travellers“³ (nomádi nového věku), kteří jako novodobí hippies fungovali na ostrovech už před „rave people“.

---

¹ v hudbě - elektronický hudební generátor – nástroj (KRAUS, Jiří, et al. *Nový akademický slovník cizích slov*. Praha : Academia, 2007. 879 s. ISBN 978-80-200-1351-4.)

² v hudbě - počítačový generátor zvuků různých nástrojů a hlasů (KRAUS, Jiří, et al. *Nový akademický slovník cizích slov*. Praha : Academia, 2007. 879 s. ISBN 978-80-200-1351-4.)

³ Lidé žijící kočovným způsobem života inspirovaní indiány nebo cikány. Vlastní mobilní obydlí, stany nebo přívěsy, putují za soukromím a svobodou (representovanou pohybem). Dávají přednost přírodě osídlují lesy nebo nevyužívané kousky zemědělské půdy. Důležitá je minimální spotřeba a minimální znečištění. Myšlenky hnutí prezentovali hromadně na protestním Stonehenge festivalu (první ročník 1974). ([Http://newage.eu/](http://newage.eu/) [online]. 2006-2008 [cit. 2008-01-12]. Dostupný z WWW: <<http://newage.eu/?lang=cs>>.

Dvě skupiny, ravers i hippie travellers, měly hodně společného, mimo jiné požívaly mezi usedlými Brity stejné popularity, a to nevelké. I když byly životní filozofie obou skupin velice podobné, „tradiční“ travellers byli novou hlučnou, s drogami silně spjatou subkulturou ravers a nastalým obrovským zájmem médií trochu zaskočení. „Tradiční“ hippie festivaly (jakým byl např. Stonehenge festival, místo oslav letního slunovratu, festival inspirovaný Woodstockem) se staly centry „rave music“ a čelily náporu tisíců návštěvníků.

V opuštěných industriálních objektech, ale i pod širým nebem v přírodě se začaly konat raveparties⁴. Hlučné, ilegální, „zdola“ organizované akce s masovou návštěvností brzy získaly pověst „feťáckých“ sjezdů, po kterých zbyl jen nepořádek.

Zájem o raveparties ze strany médií provázel i zájem vládních orgánů. Stejně tak, jako byli pronásledováni a z dočasných osad vyháněni britští tradiční kočovníci (Zákon o veřejném pořádku–Public Order Act⁵), bylo i návštěvníkům raveparties bráněno konat jejich „věc“, i když se festivaly většinou pořádaly na tzv. „common land“ (na obecní půdě).

2.2. Soundsystems⁶ a Spiral Tribe

Soundsystémy, skupiny sdružující aktivní účastníky parties, začaly na území Británie pořádat větší či menší hudební festivaly. Mezi první hudebníky (průkopníky) nového stylu a staronových myšlenek patřil bezesporu soundsystém s názvem *Spiral tribe*.

Spiral Tribe byla jednou z prvních ravových formací, které s sebou na festivaly začaly vozit mohutné zvukové aparatury.

---

⁴ psychedelická setkání městské mládeže provázená tancem a živou hudbou považována za nelegální (in Psychedelictí cikáni - kočovníci nového věku. *Vokno* [online]. 1994, č. 29 [cit. 2008-01-19]. Dostupný z WWW: <http://www.deepend.cz/brany/?article_id=9020>.)

⁵ *Www.opsi.gov.uk* [online]. 2008 [cit. 2008-02-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.opsi.gov.uk/acts>>

⁶ Soundsystémy, v původním smyslu slova, jsou vozidla s agregátem, který vyrábí el. energii pro hudební aparaturu a celé zázemí konání hudební produkce. Vznik se datuje do 60. let 20. století, kdy na Jamajce, zřejmě z ekonomických důvodů, živé vystupování mnohačlenných orchestrů nahradili Djové s gramofonovými deskami. (Neuman, 2005) V kontextu freetekno subkultury přeneseně - skupina lidí společně vlastní zvukovou aparaturu, vozový park a ostatní příslušenství ke konání parties, patřící spíše k městskému industriálnímu undergroundu než k „tradičním“ hippie travellerům.

Hudba Spiral Tribe, byla tím, co reprezentovalo psychedelický rave, hudbu vyzdvihující harmonii v rytmu na úkor harmonie v melodii. Raveparties, i akce pořádané Spiral tribe, připomínaly šamanské rituální obřady zejména používáním podobných podnětů směřujících k jistému duhu „vytržení“. Raveparties oslavující svobodu a toleranci, působily na své účastníky nejen hudbou, ale i světelnými efekty a výtvarnými díly (skulpturami, plachtami).

Hlavní myšlenkou Spiral Tribe bylo tvořit a vyrůstat pospolu. Toto přesvědčení jako jedni z mála příznivců freetekna (možná jako jediní) sepsali ve svém manifestu⁷. I když úzce spjatí s technikou, vysvětlovali svou hudbu jako přírodní sílu, spojující energii, která navozuje společné psychické uvědomění.⁸

2.3. Vrchol

Vzrůstající nevoli vůči raveovým hudebním festivalům pocítovali účastníci na vlastní kůži. Jejich parties byly čím dál brutálněji rozháněny, byla jim opětovně ničena a zabavována hudební aparatura (např. ve Welwyn Garden city nebo Acton Town) a čelili obviněním z veřejného pobuřování. Boj proti soundsystémům a zároveň i absolutní propojení rave scény a nomádství vyvrcholil v květnu roku 1992 na Castlemorton common festivalu, kterého se zúčastnilo kolem 30 tisíc lidí. Tato masová akce dala podnět ke schválení novely zákona Criminal Justice Act⁹ (1994), který postavil rave festivaly definitivně mimo zákon. V části číslo V. tohoto zákona, týkající se kolektivního narušení a ničení území (Collective Trespass or Nuisance on Land), konkrétně „*Powers in relation to raves*“, je přímo definováno, co je a co není rave party a jak proti ní postupovat.¹⁰

Tyto události měly tři důsledky. Za prvé, v zájmu „bezpečnosti“ byly festivaly přesunuty zpět do přeplněných klubů, které splňovaly hygienické a bezpečnostní předpisy (i když se podle statistik v přeplněných klubech vyskytovalo více úrazů a

---

⁷ Manifest Spiral tribe viz Přílohy

⁸ viz rozhovor s členem Spiral tribe www.freetekno.cz [online]. 2004 [cit. 2008-02-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.freetekno.cz/?d=1&g=49&id=285>>.

⁹ dostupný na <http://www.opsi.gov.uk/acts>

¹⁰ ustanovení č. 63-65 viz Přílohy

návštěvníci vykazovali více zdravotních problémů spojených s malým prostorem a nedostatkem vzduchu). Za druhé, některé soundsystémy braly zákon jako protiprávní, zpolitizovaly se a vznášely proti zákonu protesty. Navíc byly odhodlány pořádat ještě kvalitnější parties s lepší organizací. Třetí následek novely zákona z roku 1994, byl odliv zvukařů do zahraničí, kde bylo možno se setkat s větším pochopením (nebo neznalostí) úřadů.

Kontinentální západní scénu (např. v Nizozemí, Francii, Irsku), už dříve úzce spojenou s tou ostrovní, zanedlouho postihl stejný osud. Absolutní ilegalizace a tvrdé represe.

2.4. Freetekno v ČR

Jak už bylo výše uvedeno, schválení zákona Criminal Justice Act měl pro ostrovní scénu několik významných důsledků. Třetí z nich měl dopad takřka na celou kontinentální Evropu, především východní.

Právě Spiral tribe přijeli do České republiky a iniciovali první teknival, předchůdce dnešního, nebo spíše včerejšího, Czechteku, Hostomice 1994. Od tohoto roku (až do roku 2006) se vždy poslední červencový víkend konal teknival (freeparty), pro který se od roku 2000 zažil název CZECHTEK. Nejenže Spiral tribe iniciovali tuto první party u nás, ale i nadále se podíleli na rozvoji scény vůbec. Jako inspirativní rádci a „guru“ českého freetekna se účastnili Czechteku až do svého rozpadu v roce 1997. V 90. letech začaly v České republice vznikat první soundsystémy (Cirkus Alien, Mayapur atd.). Nový hudební a životní styl přijaly prvotně české levicové (punkové) komunity vázané na „slavné“ pražské squaty Ladronka (Cirkus Alien) nebo Milada¹¹. Scéna zažila svůj boom po roce 2000, kdy se už aparatury a soundsystémy daly počítat na desítky. Jestliže na počátku existovaly v České republice, po vzoru těch zahraničních, spíše travellerské skupiny, se zvyšujícím se počtem soundsystémů začaly převládat „městské soundsystémy“, složené z usedle žijících performerů.

Přesto, že české soundsystémy nekočují, udržují tento podstatný rys freetekna alespoň jakousi zjednodušenou symbolickou formou přesunu celé skupiny i

---

¹¹ Zatímco squat Ladronka už byl vystěhován, na Miladě se stále žije a občas se konají freeparty.

s vybavením na místa konání freeparties. Reálně má však i toto symbolické víkendové kočování stejný dopad jako nomádství, které upevňuje vnitřní svazky („*Napomáhá splynutí s přírodou a s druhými v komunitním ideálu, přesahujícím separaci...*“¹²).

Fakt, že účastníci teknoarty absolvují stejnou cestu za stejným účelem (pohyb znamená jistý druh vymanění se ze společenských struktur „běžného života“), s sebou následně přináší pocit sounáležitosti, empatie a sympatie.

Česká scéna angažovaných technařů by se dala v současné době rozdělit na čtyři „generace“. První generací, jsou „průkopníci“ stylu, kteří žijí travellerským životem ravers (Cirkus Alien). Druhou vlnu reprezentují již usedlejší soundsystemy (NSK, Strahov, Oktekk), které se pro třetí generaci dalších „víkendových travellerů“ staly vzorem. Čtvrtá generace udělala ve vývoji mezník. Starší cítí, že se díky rychlému bujení scény začínají vytrácet hlavní myšlenky DIY tvorby, nekomerční produkce a chápání soundsystemu jako dlouhodobého projektu. Nositelem tohoto úpadku je podle nich právě čtvrtá generace. (vlastní výzkum, 2007/08)

2.5. Příčiny a následky

Pokud chceme analyzovat jakoukoli subkulturu, je nutné zasadit ji do širšího kontextu kultury takzvané většinové, ze které vzešla, které je součástí, kterou ovlivňuje v současnosti a bude na ni působit i v budoucnosti. Pokud jde o subkultury mládeže, platí výše uvedené stoprocentně.

Vznik subkultur většinou provází nespokojenost s nastaveným způsobem života ve společnosti, nespokojením nově stanovených potřeb a hledání nového smysluplnějšího naplnění života. (Alan, 2001)

I když se členové subkultury nějakým způsobem podílejí na chodu většinové společnosti, mají například své specifické normy a vzorce chování, tedy vše, co je vně vyjadřováno specifických životním stylem.

---

¹² MAFFESOLI, Michael. *O nomádství*. Praha : Prostor, 2002.. ISBN 80-7260-069-9. s. 209

I když většinu zcela nových alternativních způsobů chování, oblékání a zdobení těla nebo odlišných způsobů zábavy lze považovat za jev s jistými terapeutickými účinky (obnovení neracionálních a emotivních složek lidského vědomí), je zvykem veřejně označovat subkultury a toto „nestandardní“ chování jejich členů za patologické, přestože tendence měnit zažitý způsob chování a vytvářet alternativy není neobvyklým jevem. Americký sociolog Paul H. Ray koncem 90. let 20. století (1995-1996) při svém výzkumu procentuálního zastoupení modernistů a tradicionalistů v americké společnosti zjistil, že celá čtvrtina americké populace vidí budoucnost lidí v nových životních postojích, které nejsou ani striktně tradicionalistické, ale ani modernistické. Tuto početnou skupinu označil jako „kulturně kreativní“, zahrnující jedince zajímajících se o ekologii, duchovní růst nebo rozvoj zdola organizovaných komunitárních společenství. Jen malé procento z této skupiny však své myšlenky přenáší do každodenního života. *„Dodnes totiž stále platí, že když se nějaká sociální skupina věnuje nejen ekologickým, ale i spirituálním záležitostem, je obvykle velice zesměšňována a potlačována“*¹³.

3. Halucinogeny¹⁴ a kultura

Psychedelický jev jako kulturní zážitek má svou dlouhou a bohatou minulost, která se nevyhnula v podstatě žádnému lidskému společenství.

(Furst, 1996; Ray a Ksir, 1999)

Halucinogeny jsou už od 30. let 20. století v centru zájmu některých etnobotaniků a antropologů zaměřujících se na náboženské či jiné společenské rituály. (Furst 1996). Stejně tak se neustále prohlubuje vědění v této oblasti díky vědeckému bádání farmakologů (farmakodynamiků a farmakokinetiků¹⁵) a farmaceutických biologů.

---

¹³ HEIMRATH, Johannes, MALLIEN, Lara. Geomancie a vznik integrální kultury. In ZEMÁNEK, Jiří. *Divočina-příroda, duše, jazyk*. Praha : Kant, 2003. Kultura. ISBN 80-86217-82-5. s. 123.

¹⁴ „(Halucinogeny jsou...) chemikálie jež v netoxických dávkách vyvolávají změny ve vnímání, myšlení, duševním rozpoložení, zřídka však působí stavy zmatenosti, ztrátu paměti nebo orientace ve vztahu k osobám, místu a času.“ MANN, John. *Jedy, drogy, léky*. Praha : Academia, 1996. ISBN 80-200-0508-0. Psychotomimetika, s. 65.

¹⁵ KRAUS, Jiří, et al. *Nový akademický slovník cizích slov*. Praha : Academia, 2007. ISBN 978-80-200-13. s. 234.

Důvody, které v minulosti vedly k užívání psychotropních látek, nejspíše ve většině případů směřovaly k poznání metafyzického světa a pochopení následně i světa okolního. (Mann, 1996) Uctívání halucinogenů a jejich užívání jako způsobu kontaktu s jinými světy a jejich vládci není ani dnes minulostí a vyskytuje se v mnoha částech světa. (Alberts, Mullen; 2002) Jako příklad může být uveden pejotl u severoamerických indiánů nebo marihuana (jako posvátná obřadní bylina¹⁶) užívaná při setkání s Jah u vyznavačů rastafarianismu.

Působení podobných látek se vysvětluje jako intoxikace organismu s následkem změny chemické „rovnováhy“ mozku. Dá tedy se předpokládat, že stavy způsobené požitím látek navozujícím změnu vědomí, byly už ze stejné biologické podstaty lidí podobné. Stejně pravidlo lze aplikovat i na populace současné. (Mandell in DeKorne, 1997)

Pokud jde o užívání halucinogenů v moderní společnosti, dá se říci, že důvody a motivy, které vedou k této činnosti mohou lišit. Domnívám se, že rozdíly můžeme připisovat například sekularizaci panující v dnešních moderních společnostech. Naopak podobnosti najdeme v rituálním užití halucinogenů z důvodu prožití stejné zkušenosti, která slouží k stmelení skupiny. Za přechodový rituál můžeme například v naší společnosti označit pití alkoholu při překročení hranice osmnácti let, tedy přechodu do stavu dospělosti, kdy již „zasvěcení“ povolí jedinci pomocí ceremoniální látky vejít do jejich „světa“.

Americký universitní profesor Timothy Leary, mimo jiné jeden z mluvčích hippies, uvedl ve své práci Chaos a kyberkultura (1996), že odlišné důvody pro užívání psychedelických látek s sebou přinesla nová generace lidí takzvaného „informačního věku“, kteří se právě cestou halucinogenů snaží dosáhnout osobního poznání na spirituální bázi.

I když byl, ale stále je, Timothy Leary za své mnohdy velice extrémní a fanatické názory haněn, váha jeho slov nesmí být podceňována už proto, že jako jeden z mála badatelů na poli sociálních věd nabídl veřejně alternativu k majoritnímu názoru

---

¹⁶www.jamaicans.com [online]. 1995-2008 [cit. 2008-01-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.jamaicans.com/culture/rasta/ganja.shtml>>.

- „drogy“ - novodobá metla lidstva¹⁷. Protidrogová strategie EU si mimo jiné klade za cíl ochranu zdraví, blahobytu a sociální soudržnosti. Snaží se tedy hledat prostředky k utužení oné sociální soudržnosti jinde, než jí nacházejí právě takové skupiny, jakou je již zmiňovaná náboženská skupina rastafariánů nebo freetekno subkultura.

V dnešní době jsou jakékoli formy prohlubování vědomí spojovány s užíváním drog v konotaci s návykem a hlavně s jeho sociálními důsledky. (DeKorne, 1997; Szazs, 1996; Escohotado, 2003) Drogy a jejich uživatelé jsou diskutováni především v kontextu medicínském, kde se zažilo interpretační schéma zdravý-nemocný, v kontextu etiky a morálky nebo v souvislosti s represí soudní či policejní. (Kofa, Jedlička, 1997) Málodky se rozlišuje mezi užíváním drog jakožto látky navozující stav zcela odlišný od reality nezávisle na prostoru, ve kterém je látka užitá, a užíváním psychoaktivních látek, jakožto jakéhosi katalizátoru a multiplikátoru vnímání.

Problematické užívání drog, ke kterému se váže mnoho dalších závažných sociálních problémů a proti kterému je vedena vládami a některými médii společenská „válka“, nemá s tzv. inteligentním užíváním¹⁸ nic společného. Inteligentní užívání, jak ho chápe například i Leary (1996), je spojeno s využíváním psychoaktivních látek jako informačních prostředků. Váže se k němu mnoho logických pravidel, (např. snaha sám se informovat, jak látka funguje a co od ní můžeme čekat, poradit se tedy s někým zkušeným, být při prvním užití s takovým člověkem-průvodcem „kontrolován“), která zvyšují bezpečnost užívání psychoaktivních látek na maximum.

Při náboženských a společenských (iniciačních, pohřebních) rituálech budeme-li chtít být konkrétní, tedy např. i u české freetekno komunity¹⁹ a jejich freeparties²⁰, je využívána schopnost halucinogenů působit na lidskou psychiku.

---

¹⁷ viz Protidrogový akční plán EU na období 2005 až 2008 ([Www.mvcr.cz](http://www.mvcr.cz) [online]. 2005 [cit. 2008-02-25]. Dostupný z WWW: <http://www.mvcr.cz/bezpecnost/drogy/pap_eu.pdf>.)

¹⁸ viz Leary, 1996 str. 197-198 X LEARY, Timothy. *Chaos a kyberkultura*. Praha : Maťa, 1997. ISBN 80-86013-23-5. s. 197-198.

¹⁹ V sociologii existuje mnoho definic přiřazených pojmu „komunita“. Podle Jarvise ovšem najdeme ve všech variantách těchto definic pět základních universalit, jim všem společných. Komunita je skupina lidí *žijících nebo pracujících společně v konkrétním prostoru* v němž *interagují a vzdělávají se v jisté harmonii*. (Hartl, 1997) Freetekno komunitou v České republice označuje samo sebe společenství lidí pořádajících freetekno party. Mezi freetekno komunitu jsou řazeny nejen soundsystémy, ale i DJové, MCs, kapely, příslušní vydavatelé gramofonových desek, designéři a fotografové a mnozí další (vše na www.freetekno.cz). Pojem komunita chápou a užívám ve své práci ve smyslu skupiny, jejíž členové jsou spojeni určitým typem společenských vazeb. Navzájem spolu komunikují, jsou propojeni a sdílejí stejné cíle a hodnoty a v tomto případě vytvářejí také specifickou subkulturu.

---

²⁰ hudební festivaly pořádané freetekno komunitou

3.1. Halucinogeny a freetekno

Halucinogeny (převážně LSD a marihuana) neodmyslitelně patří k subkultuře freetekno a hluboce ji již od počátku ovlivňují. Z již zmiňovaného manifestu soundsystému Spiral tribe, „teoretiků“ freetekno subkultury, vyplývá, že je snaha postihnout skrze změněné vědomí jiné rozměry reality stěžejním smyslem komunity, potažmo smyslem pořádání freeparties.

Halucinogeny a jejich podobné účinky na lidský organismus mohou být jedním ze způsobů, jak propojit účastníky freeparty a naladit je takzvaně na „stejnou vlnu“.

Umocnění působení halucinogenů způsobuje nejen pulsující hudba, ale ke stavu jistého vytržení (transu) přispívá nemalou měrou i světelná show (stroboskopy, UV zářivky) a okolní výzdoba (plachty). Na plachty se dá z tohoto úhlu pohlížet jako na vyjádření zkušenosti s halucinogenem nebo s dřívější účastí na freeparty, kde autor prožil díky hlasité monotónní hudbě jistý druh spirituálního zážitku. V tomto ohledu by se daly plachty přirovnat k šamanským obrazům mexických indiánů, kteří pod vlivem peyotlu cestovali transcendentálním světem a své zážitky interpretovali pomocí výtvarného umění. (Vitebsky, 1996)

Éra novodobé konzumace látek rozšiřujících vědomí podle Learyho (1996) v naší evropské i v angloamerické společnosti stále trvá. Vliv této situace na módu, řeč, elektronickou grafiku, hudbu, psychologii a umění byl v posledních dvaceti letech tak markantní a zásadní, že je skoro nemožné ho při výzkumu kteréhokoli z těchto odvětví lidské kultury opomenout jako důležitý faktor. (Leary, 1996)

Už ze své podstaty je freetekno subkultura, českou samozřejmě nevyjímaje, úzce spjata s užíváním halucinogenních psychoaktivních látek, způsobujících menší či větší změny vědomí. Existuje tedy i velice blízké spojení mezi tímto faktem a uměním, které se v této subkultuře vyskytuje.

4. Umění

Nejstarší uměleckou činností je umění výtvarné a umění časoprostorové (tanec a divadlo). (Čapek, 1996)

Umění²¹ lze vymezit mnoha způsoby. Existuje několik definic, které se od sebe méně či více liší. Záleží na úhlu pohledu, ze kterého umění a jeho místo ve společnosti nahlížíme. Důležitý prvek, který se objevuje v drtivé většině těchto definic, je, že umění je aktivita zahrnující do sebe podstatnou emocionální složku (smyslový názor), jak pro tvůrce, tak pro konzumenta díla.

Estetická hodnota jakéhokoli uměleckého díla je velice relativní, ovšem jeho výpovědní hodnota je nepopíratelná v každém směru. Umění jako reflexe okolního a vnitřního světa, dává pozorovateli cenné informace o kultuře, ke které se dané umění váže.

Budeme-li ke studiu uměleckých předmětů přistupovat holisticky, tedy se zohledněním všech specifík dané kultury, budou pro nás nejen cenným zdrojem informací, ale náš přístup nám pomůže vyložit jejich význam o něco přesněji.

4.1. Umění a rituál

Rituál, jako určité demonstrování symbolického chování s předpokládanými důsledky, provází lidstvo celou jeho existencí. Zprostředkovává kontakt s nadpřirozenem, je stavebním kamenem společenských vztahů, určuje role a statuty a zejména dnes, v moderní evropské společnosti, demonstruje konvenční hodnoty. „Rituální ceremonie všeho druhu umožňují lidem navázat emocionální pouta, která jsou svou podstatou živočišná a spojují i jiné sociálně žijící tvory.“²²

„Provozováním svých rituálů upevňuje člověk pocit sounáležitosti k širšímu celku...“²³

Rituál je nutně provázen určitým symbolickým chováním, které ho v podstatě zakládá. Je vlastně sledem těchto symbolických konání, které buď mění nebo

²¹ definice viz *Velký sociologický slovník*. Bd. 2. Praha : Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-310-5. s. 1354

²² KELLER, Jan. *Nedomyšlená společnost*. Brno : Doplněk, 2003. ISBN 80-7239-091-0. s. 93.

²³ KELLER, Jan. *Nedomyšlená společnost*. Brno : Doplněk, 2003. ISBN 80-7239-091-0. s. 99.

potvrzují stávající struktury. Jako většinou skupinová organizovaná aktivita vyžaduje rituál speciální druhy ideových vyjadřovacích prostředků majících dopad na velké množství lidí.

Umění je svou nezaměnitelnou schopností zobrazování vnitřních či vnějších realit, jistou formou vědění, nezastupitelným prvkem při obřadech všech společností. Jeho symbolické formy dávají možnost vyjádření důležitých hodnot společnosti a jejich zprostředkování širokému publiku. (Read, 1947)

Tato specifická symbolická výpovědní hodnota rituálních artefaktů právě odlišuje tento druh využití umění od využití estetického a přisuzuje mu více signifikantní význam.

Rituálně užívané umělecké předměty jsou jak sdělením horizontálním (tedy pro publikum, přímé účastníky obřadů), tak i vertikálním (tedy směrem vzhůru či dolů, třeba k nějaké formě nadpřirozena).

Umění je vysoce účelovým prvkem kultury. Společnost si žádá objekty, je to psychologická potřeba vyplývající z mentální podstaty člověka. (Herbert Read ve své knize *Art and society* vysvětluje nesymbolické, účelně estetické vyjadřování pomocí umění, psychologickou potřebou člověka vyplnit prostor, tzv. jev *horror vacui*.²⁴) Účelnost se odráží ve funkcích uměleckých předmětů. Jak už bylo výše uvedeno, jsou symbolickou esencí okolního světa. (Read, 1947)

„Umění je správně zapálenou jiskrou mezi individuem a společností.“²⁵ Vnímání uměleckých objektů je samozřejmě velice individuální, ale na druhou stranu i značně společensky (skupinově) ovlivnitelné. Umění, zejména to, co je úzce spjato s rituálem, podléhá stejným principům jako rituál. Tzn., že vnímání rituálních uměleckých artefaktů podléhá stejným faktorům, které jsou důležité pro provedení rituálu a jeho naplnění. Pro dosažení kýžených následků je nezbytné správné načasování, vhodně zvolené místo a okolnosti. Umění...“se stává sdělením, jakmile je shodně laděné okolí svolno a zainteresováno jeho formální a duchovní obsah přijímat.“²⁶

---

²⁴ READ, Herbert. *Art and society*. London : Faber and Faber, 1947. s. 21.

²⁵ READ, Herbert. *Art and society*. London : Faber and Faber, 1947. s. 3.

²⁶ ČAPEK, Josef. *Umění přírodních národů*. Liberec-Praha : Dauphin, 1996. s. 92.

4.2. Umělec (producent umění²⁷)

Za umělce lze de facto považovat každého, kdo vyjadřuje své vnitřní pocity navenek formou slov, hudby, hlíny atp. Je ovšem zvykem označovat za umělce člověka, který vyvíjí tento druh činnosti lépe než ostatní. Umění je většinou spojováno s vyšší citlivostí, sensitivitou vůči okolí a nadměrnou výjimečnou zručností. Umělec má ve společenské struktuře své zvláštní místo. Toto postavení se postupem doby měnilo. Převážně však osoby označované slovem umělec provázela a provází společenská prestiž. (Cigánek, 1972)

Zmíníme-li například šamanismus, jako jedno z velmi rozšířených náboženství, byl právě jeho hlavní představitel, tedy šaman, významným tvůrcem rituálních uměleckých předmětů, díky nimž také oplýval výrazným společenským uznáním. Postavu šamana zastávajícího ve skupině mnoho důležitých funkcí (např. průvodce po neznámém světě, prostředník spojení světa zjevného a metafyzického, jako extaticky zkušenou osobu nebo strážce duchovní rovnováhy skupiny) nalezneme v domorodých kulturách po celém světě. (Vitebsky, 1996; DeKorne, 1997)

4.3. Symboly

Umění je jedním z nejlepších příkladů symbolického vyjadřování. Už sama etymologie slova *symbol* naznačuje mnohé. Vzniklo z řeckého slova *symbollein*, „dát dohromady“ nebo „složit“, které se používalo v obrazech opisujících skrývání nebo zastírání. (Becker, 2002)

Vzrůstající zájem o nevědomé procesy mysli, myšlení na vlnách iracionálna, symbolismu a exotického geometrického umění, napomohl hladšímu průběhu pochopení a vstřebání podstaty mimoevropských kultur. (Fromm, 1999)

Nehledě na to, že v dnešní době, kdy je velice často skloňováno slovo multikulturalismus, je toto pochopení i nadále na místě.

Symbol jako specifický autonomní druh poznání je pro každou kulturu velice důležitý. V podstatě zastírá, ale z jiného úhlu pohledu je nositelem tezí a poznatků, které jsou právě díky tomuto komunikačnímu kanálu šířeny společností. Symboly

---

²⁷ *Velký sociologický slovník*. Bd. 2. Praha : Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-310-5. s. 1352.

fungují jako kódy, které díky tomu, že jsou kulturně uznány, spojují členy společnosti. Symbol můžeme chápat jako ztotožněný význam a obraz v souladu s obecnými kulturními souvislostmi. Vznik, nebo spíše ustavení symbolu, je proces, kdy se formy a obsahy ustalují. Dochází tak důsledkem jejich samotným užíváním a jeho neustálým opakováním a přenášením. Formy a obsahy se schematizují, artikulují, až se vyvinou ve znaky a symboly. (Becker, 2002)

Vznik, nebo spíše ustavení symbolu, je proces, kdy se formy a obsahy ustalují. Dochází tak důsledkem jejich samotným užíváním a jeho neustálým opakováním a přenášením.

Podle Ulfa Hannerze (1992) se v dnešní době příkládá malý význam výzkumu současných moderních společností. Evropská kultura a kultura Severní Ameriky a lidé ve městech by zasloužili více pozornosti, zejména proto, že právě ve městech probíhá největší kulturní „boom“.

Chodíme-li na „kulturní“ akce, do divadla nebo na galerijní výstavy uměleckých děl, jsme považováni za vzdělané. Je módní být intelektuálně citlivým pozorovatelem drobných estetických nuancí. Je vhodné obdivovat správný styl a rozpoznat, co je momentálně kýč nebo naopak nekonvenční design. Žijeme ve společnosti, kde výstavy v galeriích dávají uměleckým předmětům smysl. V komplexních společnostech²⁸, jakou ta naše bezesporu je, se tento stav nejeví neobvykle. Ve všech společenstvích se ovšem umění neredukuje jen na svou smyslovost a není samoučelným.

4.4. „Umění“ v české freetekno komunitě

Umění v české freetekno komunitě je velice zajímavým jevem. Rozhodla jsem se svůj výzkum zaměřit právě na umělecké projevy členů této subkultury, protože se

---

²⁸ „Ve smyslu současných průmyslových nebo industrializujících států, ve kterých většina lidí žije ve městech. (...) takovéto společnosti (jsou) vysoce organizované a specializované.“ (SALZMANN, Zdeněk. Jak se antropolog dívá na výtvarná umění. *Český lid*. 1999, roč. 86, č. 4, s. 293.)

domnívám, že umění je jedním ze zrcadel vztahů a struktur, na základě nichž toto společenství lidí funguje.

Freetekno komunita se dále dělí na skupiny, které bývají přirovnávány ke „kmenovým společenstvím“. Soundsystémy, jako společenské jednotky, byly samotnými členy, ale i okolními pozorovateli jako kmeny (tribes) pojmenovány. Velice trefné se mi zdá toto označení u ortodoxních travellerských skupin, které jako kmeny (rovnostářské společenské skupiny) opravdu fungují (tj. spolupracují jako skupina, jako skupina žijí a zajišťují materiální obživu pro členy skupiny). U freetekno komunity jsou základem těchto „kmenů“ skupiny přátel, mezi kterými se na základě spolupráce a nepřetržitého kontaktu vytvářejí hlubší, skoro až rodinné, vazby. Nejde o pokrevní ani smluvně stanovované příbuzenské vztahy, jedná se spíše o pocitovou vazbu. U kmenových společenství můžeme mluvit o společně obývaném území. Ve freetekno komunitě se toto společné teritorium objevuje také. Vzhledem ke kočovné povaze je toto území příležitostné.

Při popisu naší, české freetekno komunity, bych tento přírůstek používala s větší nadsázkou²⁹. Stále mi však připadá výstižný. Podobnosti mezi freetekno komunitami a kmenovými společenstvími, bychom tedy našli ve způsobu organizace skupin (malé jednotky spolupracujících jedinců), ale také v případě „umění“ a jeho zařazení do společenské struktury. Chápání uměleckých aktivit jako činností neoddelitelně souvisejících s ostatními kulturními doménami, je typické právě pro tyto malé společnosti. Umění zde „není zvláštní, víceméně oddělenou kulturní oblastí, ale zpravidla plní rozmanité společenskokulturní funkce“³⁰.

Je mnoho věcí, které jsou pro freetekno charakteristické a ovlivňují podobu a formu příslušného umění. Existují principy a myšlenky, které procházejí celou subkulturou, zakládají i uměleckou tvorbu.

---

²⁹ České soundsystémy nejsou povětšinou travellerské v pravém slova smyslu. Jejich členové jsou jakýmsi „víkendovými tuláky“. Reálné přežití si členové zajišťují sami, není vázáno na komunitu lidí ze soundsystému. (vlastní výzkum, 2007/08)

³⁰ SALZMANN, Zdeněk. Jak se antropolog dívá na výtvarná umění. *Český lid*. 1999, roč. 86, č. 4, s. 295.

Samozřejmě všechna specifika této subkultury, jak již výše zmíněná specifika myšlenkového základu, tak i praktické zvláštnosti, vycházející z příslušného modelu životního stylu, přisuzují uměleckému projevu jistou výlučnost.

Freetekno subkultura je úzce spjatá s hudbou a pořádáním větších festivalů nebo menších hudebních produkcí. Rozdíl mezi těmito událostmi není příliš veliký, liší se počtem aparatur a počtem návštěvníků. Festival je hromadnější, koná se převážně na otevřeném prostoru v přírodě (tzv. open air). Menší „koncerty“ soundstény pořádají především v zimních měsících. K tomuto účelu jsou pronajímány malé sály či hospody. Při fúzi několika větších soundsystémů nejsou výjimečné pronájmy bývalých továrních hal. Pro obě tyto události je zažito používání slova „akce“ (event)³¹.

Soundsystény nemusí mít pevná místa hudebních produkcí. Už ze své podstaty nejsou vázány na nějakou čistě domovskou scénu, pokud se to tak dá nazvat. Stejně jako kočovníci mají i oni jistě svá oblíbená stanoviště, ale díky kvalitnímu, zcela soběstačnému technickému zázemí, mohou hrát prakticky kdekoli.

Technické zázemí tvoří samozřejmě v první řadě hudební aparatura a vozový park, který zajišťuje přepravu vybavení. Vše, co je spojeno s freeteknem, je v podstatě mobilní, lépe či hůře manipulovatelné a přenosné.

Freetekno „akce“ není jen hudební produkcí. Je komplexní. Právě v zájmu této komplexnosti je prostor, kde se koná freeparty, pojat i z vizuální stránky. Pomocí umění, které je v tomto případě i vysoce funkční, je docíleno rozvinutí dalšího smyslového rozměru.

Svou práci jsem zaměřila jen na jeden z druhů uměleckých projevů, konkrétně na obdobu výtvarného umění, které je nejčetnější a vyskytuje se u „99%“ soundsystémů. Nicméně považuji také za vhodné zmínit i další aktivity a artefakty, které se významným způsobem podílí na vytváření atmosféry na freeparties a pro které může platit vše, co se týká umění v této komunitě obecně.

---

³¹ Slovo *akce* je velice často používaným hovorovým pojmenováním. Setkáme ovšem také s mnoha dalšími výrazy, např. *freeparty*, *párty* nebo *techno*. Tyto slova se většinou bez rozdílu používají rovněž pro větší festivaly. Ty jsou také označovány jako *teknival*. (vlastní výzkum, 2007/08)

Dalšími uměleckými objekty, které napomáhají vytváření celkové vizuální podoby parties, jsou skulptury domácí výroby, sestavené většinou ze starých součástí čehokoli a dalších nepotřebných věcí. Toto „harampádí“ je pod rukama tekno umělců většinou přetvořeno do podoby různých robotů a robůtků³², kteří následně zdobí reproduktory (většinou jsou umístováni na vrch zvukové aparatury) či přilehlé okolí. Neopomenutelným doplňkem jsou zdroje světelných efektů, které nabývají na významu především v noci. Nejtypičtějším světelným zařízením je stroboskop³³. Méně často jsou používána barevná světla či lasery, a to zejména z důvodů jejich vyšší pořizovací ceny. Jako doplňkové světelné zdroje se hojně využívají zářivky s ultrafialovým světelným spektrem.

Méně častým doplněním scény jsou zejména u větších soundsystémů vizuální projekce. Na plátnech nebo starých počítačových monitorech se promítají obrazové sekvence. Témata projekcí jsou velice rozmanitá. Může se jednat o promítání jednoduchých obrazců, původních filmů (zejména animovaných pohádek) a nebo promítání sestřihů různých videí.

V komunitě je zastoupeno i takzvané umění užité. Lze za něj považovat různé výrobky prodávané na parties, např. náušnice nebo trička.

5. „Tekno plachty“

Plachty jsou velkoplošné obrazy, vyvěšované při příležitostech nějaké společenské události konající se ve freetekno komunitě. Těmito událostmi jsou v první řadě větší či menší taneční akce, ale i výroční meetingy členů této subkultury jakými jsou (nebo byly) Karneval a Czechtek. Není výjimkou, že si plachty vyvěšují lidé jen tak doma, nebo je používají jako výzdobu soukromých oslav.

Obecně se dá říci, že materiály na výrobu jsou snadno dostupné a levné. Základem je velká látková plocha, většinou prostěradlo, a barvy. Častým, velmi

---

³² viz obrazová příloha Ostatní „umění“- Skulptury

³³Zařízení způsobující optický klam vznikající na základě přerušovaného osvětlení, jehož frekvence je nastavitelná. (KRAUS, Jiří, et al. *Nový akademický slovník cizích slov*. Praha : Academia, 2007. 879 s. ISBN 978-80-200-1351-4.)

praktickým doplňkem, jsou poutka či otvory s kovovými kroužky, sloužící jako pomůcky pro snadnější zavěšení plachty.

Plachta jako objekt má mnoho na první pohled velice praktických funkcí. Podíváme-li se ovšem na tyto funkce z jiného úhlu pohledu, objevíme i další roviny těchto děl, které jsou neméně důležité a do jisté míry se zrcadlí v jejich praktickém použití.

Tvorba plachet, stejně tak jako většina aktivit ve freetekno komunitě, podléhá takzvanému principu DIY.

5.1. DIY

Zkratka DIY je složena z počátečních písmen slov „*do it yourself*“ (z angl. „udělej si sám“). Znamená vkládání osobního fyzického nebo mentálního úsilí nejen do tvorby věcí, ale i do vlastního bytí. Zastánci se snaží propagovat tzv. aktivní žití na úkor toho pasivního.

Jednou z možných příčin vzniku skupin založených na tomto principu je současná situace, ve které se nachází větší část současné společnosti. Rakouský lékař Konrad Lorenz (1997) ji označuje za dobu „odumírání lidskosti“, kdy neuvážené způsoby nakládání s přírodou hrozí konečnou nejen fyzickou, ale především mentální (kulturní) destrukcí lidstva. Příkladem důsledků tohoto stavu může být tzv. „osm smrtelných hříchů civilizovaného člověka“³⁴. Jedním z nich je například snaha člověka vyhnout se všemu, co je pro něj nelibé, využívat tedy maximálně komfort, který civilizace přináší.

Pokud jde o požitek, je všeho možno dosáhnou bez vynaložení úsilí. Radost, která poté následuje, není tak silná, jaká by mohla být, pokud by stála na konci cesty, která v sobě obsahuje vlastní vložený element. Tímto se mnohdy mění „*přirozené výšiny a hlubiny lidského života v nudnou uměle uhlazenou plochu fádni šedi*“, která s sebou „*přináší zkrátka nudu, a tím u mnoha lidí vyvolává nutkavou potřebu zábavy*“.

---

³⁴ viz LORENZ, Konrad. *Odumírání lidskosti*. [s.l.] : Mladá fronta, 1997. ISBN 80-204-0645-X. s. 150.

Vyvstává potřeba „být baven“. *„Nechat se bavit je protikladem hry jako tvůrčí aktivity, bez níž nemůže existovat skutečná lidskost.“*³⁵

Lorenz (1997) míní, že na začátku problému stojí zbytečná přetechnizovanost společnosti, kdy se technika pro mnohé stala samoučelnou (důležité je, že se z prostředku stal cíl) a etablovala se tím na vládce. Technokracie s sebou nevyhnutelně přinesla i značnou dělbu práce, v tomto případě absolutní specializaci a nadměrnou organizaci, která stvořila postavu, Konradem Lorenzem pojmenovanou jako „nežádoucí autonomní člověk“³⁶, charakterizovaný jako producent nežádoucích aktivit, které se vyznačují tím, že jsou iniciovány jedincem bez přispění někoho „shora“.

Skupiny fungující na tomto principu rozbíjejí takovéto zažitě modely. Ve smyslu autonomie jednání, tvorby a myšlení, jsou označovány jako tzv. DIY komunity či DIY subkultury. Produktem DIY subkultury je také freeparty, která je pořádána soundsystémy zcela v jejich „vlastní režii“. Počínaje např. manažerskou prací, tzn. domluvou s místní samosprávou, do jejíž kompetence spadá lokalita konání freeparty, a konče organizací úklidu po jejím skončení. *„Člověk, který tvořivě naplňuje svůj život,(...) objevuje svou volnost k svobodnému převzetí odpovědnosti (a) poznává tedy svou příslušnost k bytí a svou účast na jeho řádu“*³⁷.

Přesvědčení „do it yourself“ je zřetelné i v již zmiňovaném manifestu soundsystému Spiral Tribe. Tedy, že každý, kdo kulturu konzumuje, se také může na jejím vzniku a vývoji sám podílet.

5.2. Do it yourself“ v praxi

Členové DIY subkultury se vzájemně podporují jak v tvorbě, tak vydávání svých děl vytvořených „na koleně“. Existuje takzvaný „DIY manuál“³⁸, přístupný na internetu, kde se člověk může dozvědět, co si počít, když je mu zle, když potřebuje najít v lese něco k snědku nebo jak vyrobit projektor, originální batiku, svíčku nebo

³⁵ viz LORENZ, Konrad. *Odumírání lidskosti*. [s.l.] : Mladá fronta, 1997. ISBN 80-204-0645-X. s. 150.

³⁶ viz LORENZ, Konrad. *Odumírání lidskosti*. [s.l.] : Mladá fronta, 1997. ISBN 80-204-0645-X. s. 149.

³⁷ MOKREJŠ, Antonín. *Umění: a k čemu?*. Praha : Triton, 2002. ISBN 80-7254-199-4. s. 111.

³⁸ viz DIY Manuál ([Http://diy.freetekno.cz](http://diy.freetekno.cz) [online]. 2002 [cit. 2008-02-25]. Dostupný z WWW: <<http://diy.freetekno.cz/manual/manual.htm>>.

reprobednu. Součástí tohoto manuálu je také podkapitola, která je věnována plachtám.³⁹

Ve spojení s hudbou jsou lidé řídicí se DIY principem proti hudebním nakladatelstvím (v ČR např. proti OSA – Ochrannému svazu autorskému). Sami zakládají nezávislé labely, vlastní vydavatelství hudebních médií, kde razí vinilové gramofonové desky. Členové české freetekno subkultury sami sebe označují za zastánce DIY principu a jsou tak mnohdy vnějším okolím pojmenováváni.

Vzhledem k tomu, že i plachty podléhají myšlence „do it yourself“, je pro umělce nepřijatelné přijímat za vytvoření plachty nějaký honorář ve smyslu uvažování plachty jako obchodního artiklu. Není neobvyklé proplácet prostředky vynaložené na použité materiály (většinou na barvy), avšak náklady příležitosti se nekalkulují, úsilí a čas se na peníze nepřepočítávají.

Proplácení nákladů na prostředky je spojeno s osobou umělce. Peníze pocházejí ze společného finančního fondu soundsystému. Jejich zisk plyne z pořádání hudebních festivalů, kde se vybírá vstupné nebo provozuje bar⁴⁰.

Pokud umělec proplacení vyžaduje, je mu vyhověno. O tom, komu je poskytnuta finanční podpora, nerozhoduje jakési členství v soundsystému (dále možno jen *system*). Tato kategorizace je totiž více než nejistá. Instituce členství není nijak veřejně deklarována a nevzniká na základě splnění pevně stanovených podmínek. Obecně je možno za člena systému považovat osobu, která je kontinuálně zapojena do aktivit skupiny a s vysokou frekvencí nějakým způsobem vkládá do existence systému energii a čas.

Je obvyklé, že pokud je autor blízce spjat se systémem (hlubší přátelský vztah), plachtu kreslí zcela na své náklady. V ostatních případech je možná nefinanční náhrada (levnější pití, nebo vstup na „akci“ zdarma). Dá se tedy říci, že náklady na plachty jsou hrazeny, či částečně hrazeny. Záleží také na tom, jak v danou dobu

---

³⁹ Viz příloha DIY Manuál

⁴⁰ Tyto vedlejší aktivity, a příslušné zisky z nich plynoucí, nelze v tomto případě chápat jako zisky reálné, tedy jako prostředek pro osobní obohacení. Takto vydělané peníze slouží na pokrytí nákladů spojených s pořádáním freeparty, cestovní a jiné nutné výlohy, opravy reproduktorů, náklady na provoz vozového parku atp. V české freetekno komunitě je tento model skoro stoprocentně platný. Většina členů ze systémů je zaměstnaná a pořádání freeparties není jejich obživou. (vlastní výzkum, 2007/08)

system se společnými penězi hospodaří, je-li momentálně výdělečný či prodělečný. Náklady na plachtu většinou nepřesahují jeden tisíc korun, takže peníze se v případě potřeby vždy najdou.

Autoři nemalují na zakázku pro neznámé. Malují-li, malují pro systém či přátele. Platba za plachtu, je ve většině případů přijímána, pokud je plachta malována pro osobní potřebu jednotlivce, který si chce obraz vyvěsit sám, třeba doma na stěnu. Pokud je tento člověk dobrým přítelem, platí stejný princip jako v případě plachty pro systém. To znamená, že náklady jsou hrazeny buď finančně, nebo jinak. Povaha vztahů mezi autorem a příjemcem hraje velice důležitou roli.

I reprobodny, které jsou vlastnoručně vyrobené, mohou být prodejné nebo se dají půjčovat. Velmi často je mezi jednotlivými systémy uzavírán obchod, kdy se prodává, kupuje či půjčuje část aparatury. Plachty se předmětem podobných transakcí nikdy nestávají.

Vzhledem k tomu, že freetekno komunita je v České republice celkem úzce propojená (virtuální komunikace přes internet, osobní setkávání - dříve Czechtek, Karneval, dnes menší či větší party) je možno předpokládat vzájemnou výtvarnou inspiraci, která směřuje většinou od „služebně starších“ systémů k těm „služebně mladším“.

5.3. Autor uvnitř komunity

Důvody vedoucí autory k namalování plachty jsou různé. Dají se z nich ovšem vyabstrahovat podobné cíle tohoto jednání, které směřují k obecně platným principům vyplývajícím z celé povahy freetekno komunity a prorůstající celým společenským systémem této subkultury.

DIY princip je nepsaným, spíše pocitovým pravidlem, který zasahuje i do tvorby „technařských“ plachet. I autoři (nečlenové, příležitostní aktéři aktivit) pociťují jakousi „povinnost“ udělat něco pro svůj⁴¹ systém. Jeden z důvodů, proč namalovat

---

⁴¹ Můžeme rozlišovat mezi členstvím (tedy stálou aktivní angažovaností) a jistou příslušností k jednotlivým systémům, která vzniká přátelstvím se členem nebo častějším „jezděním“ se systémem. Příslušníci jednotlivých systémů většinou pocházejí z konkrétního města, kde členové systému bydlí, nebo z jeho okolí. Tito bližší lidé požívají jistých privilegií, například vstup do zázemí nebo vstupné zdarma. Je nepsaným pravidlem, že takový člověk se alespoň občas, jednorázově k aktivitám připojí. Pomůže nosit a stavět aparaturu (muži), pomohou na baru (většinou dívky) nebo poskytnou místo ve svém voze a pomohou tak s odvozem různých propriet nutných

plachtu, je tedy v mnoha případech snaha podpořit skupinu, přispět komunitě, aktivně se do chodu systému zapojit a zasloužit si nějakým způsobem to, že se mohou freeparty účastnit.

Freeparty, i když předpona k tomu může svádět, neznamena „gratis“ (a to nejen gratis ve smyslu finančním). S nárůstem popularity freetekno scény a zejména s velmi mladými účastníky tekno parties se objevil jakýsi zvláštní výklad slova freeparty, kde se předpokládá, že free, rovná se zdarma. (Cit. respondent P. o mladých návštěvnících: „...že jako přijdou na party, která je zadarmo...ještě si tam přinesou prostě svoje pití a všechno a pak si eště stěžujou, že maj drahý pivo, že ho maj jako za dvacet pět korun a co to jako je, že to má bejt jako free...víš co. To je jako úplně něco neskutečného...“).

Plachta je pro veřejnost (návštěvníky parties) dílem anonymním, nikde se neuvádí, kdo je autorem. Uvnitř skupiny - systému se samozřejmě o autorství jednotlivce ví. Je možno jí v některém případě označovat za artefakt zvyšující prestiž. A to zejména uvnitř konkrétní skupiny⁴².

Předešlé zážitky spojené freeteknem a s účastí na party mohou být také jedním z důvodů, proč autoři plachty malují. Hudba, alkohol či jiné „omamné“ látky, únava a tak podobně, mohou způsobit jiný druh prostorového vnímání, který se stává inspirací pro tvorbu plachet. (Cit. respondent L.:*“To bylo prostě v nějaký hale, byli jsme na párty, slyšel sem hudbu a viděl sem prostě v tý hale...byl tak nějaký úplně obyčejnej čtverec, do toho světla a barvy a tak...tak sem se do toho zadíval a prostě se mi začaly vytvářet samy od sebe různý obrazce a začaly mě napadat různý věci...“*).

Tvůrci plachet jsou lidé s výtvarným talentem (mnohdy i s výtvarným vzděláním) a estetickým cítěním. Pro autory je důležité vytvářet, i sami pro sebe, vizuální podněty (Cit. respondentka Z.:*„Aby bylo na co koukat.“*).

---

k pořádání akce. Tito lidé mohou také systém, kde se i takto sporadicky angažují, pojmenovávat zájmem „SVŮJ“. (vlastní výzkum, 2007/08)

⁴² Při svém výzkumu jsem se setkala s respondentkou, která se zmiňovala o jakémsi skrytém boji o tuto prestiž mezi jednotlivými autory. Být lepší než jiný autor a být za takového uznán.

System je skupinovou záležitostí. Hlavní je spolupráce mezi přáteli. System nestagne, stále se snaží vytvářet nové věci, rozvíjet se a provádět zlepšení. Z této skutečnosti plyne i další možná motivace mnoha tvůrců plachet. Pokud má system fungovat tak, jak má, a působit tak, jak má, tedy komplexně, musí na něm spolupracovat skupina lidí, jejíž členové se navzájem doplňují. Motivem tedy může být i vlastní pocit nutnosti další progrese. Vzhledem k tomu, že hlavní aktivitou je pořádání hudebních performancí, je toto zlepšování směřováno hlavně tímto směrem. Takže nejen zvyšování kvality zvuku a výkonu aparatur, ale i zvyšování kvality scény po vizuální stránce.

Tato spolupráce mezi členy, společné vlastnictví věcí a společný rozvoj je jistou obdobou „budovatelské“ utopie. Freetekno komunita velice často, ovšem ne cíleně, tuto podobnost zlehčuje pomocí žertovného používání hesel socialismu (např. „nová epocha lidstva, „pracujeme společně na stavbách mládeže“ – „stavby“ jsou brány jako ekvivalent ke stavbám z reproboden) a obrázků z komunistických agitek typu socialistického realismu⁴³. Komunita tak dává jasně najevo svůj postoj k politickým a společenským ideologiím.

---

⁴³Viz Obrazová příloha – „Utopie“

5.4. Funkční, rituální a symbolická rovina „tekno plachet“

Za velice funkční bych plachty označila zejména z důvodu jejich všestranného použití. Platí však, že tyto na první pohled vysoce funkční vlastnosti „tekno plachet“ zakládají jejich další rituální a symbolické významy.

Soundsystém je u nás převážně víkendově kočovnou skupinou měnící místa pořádání svých hudebních produkcí. Různé přírodní lokality, nepoužívané vojenské prostory, opuštěné tovární haly a jiné průmyslové objekty, se stávají ať už na jednu noc či na týden prostorem, kde lidé žijí, a proto se ho snaží nějakým způsobem vyzdobit a tím i sami pro sebe zabydlet. Plachty jsou pro tento účel velice dobrým materiálem.

Dá se říci, že vyvěšení plachty je i jistým rituálním aktem s následkem změny charakteru místa a nebo vyjádření dočasného symbolického vlastnění prostoru. (Cit. respondentka Z. o vyvěšení plachty: *“Změnil se prostor, no... V náš prostor.”*)

Pokud například soundsystém hraje v obyčejné hospodě či tanečním sále, plachty tento prostor změňí v místo konání freeparty a rozdělí ho neobvyklým způsobem pro hospodu, ale typickým způsobem pro freeparty. (obr. 1. „PŘED“ a obr. 2. „PO“)

Obr.1. „PŘED“

Obr. 2. „PO“

Plachty jsou většinou vyvěšovány v blízkém okolí centra systému, to znamená v okolí zvukové aparatury. Prostor, kde se freeparty koná, má skoro vždy stejný půdorys. Je tvořen reproblednami postavenými do takzvané „stěny“ nebo „sloupů“. Pokud se freeparty koná venku, pak navíc automobily a dodávkami, a v neposlední řadě také plachtami.⁴⁴ V přírodě je prostor za reproblednami a technické zázemí ohraničené vozovým parkem, v hospodách či sálech plní tuto funkci zejména plachty. Jsou-li reprobledny postaveny na sebe do dvou či více sloupů, prostor mezi nimi je zpravidla zaplněn plachtami. Pokud jsou reprobledny postaveny do tvaru „stěny“, jsou plachty rozmístěny po jejím okraji. Tedy rovnoběžně s ní nebo kolmo tak, aby jejich lícová strana směřovala k prostoru před reproblednami. Uvozují tak taneční prostor.

---

⁴⁴ Viz Obrazová příloha – Plachty na freeparties

Fyzické rozmístění plachet dělí prostor symbolicky i psychologicky. Zázemí a průchody do něj, tedy mezery mezi jednotlivými sloupy reprobeden, nebo mezery mezi reprobednami a dodávkami, zakrývají plachty. Zabraňují pohledu do „zákulisí“ freeparty, ale na druhou stranu umožňují „povolaným“ vstup do zázemí. Plachta je jistým předělem mezi účastníky a lidmi takzvaně „od systému“. (Obr. 3.)

Obr. 3.

Každý ví, kdo za plachtu smí a kdo ne. Ocitne-li se za plachtou někdo neznámý, skupina zpozorní. Je třeba hájit své území, ale zároveň i hlídat drahou aparaturu - s nárůstem popularity roste i kriminalita, konkrétně krádeže. Společnost kolem freetekna je neformálně deklarována jako nehierarchická, budeme-li ovšem brát možnost přístupu do zázemí jako výsadu, je existence jisté hierarchizace zřejmá.

I když příslušníci soundsystémů nepocítují přímou nadřazenost vůči ostatním, kteří za plachtu nesmí, vidí v této skutečnosti výhodu a privilegium. Existence vlastního ohraničeného prostoru dává pocit jistého pohodlí a bezpečí, zejména pokud trvá party déle než jeden den.

Vyvěšování plachet a zakrývání průzorů do zázemí je také jedním z projevů vyjadřování skupinové identity systému. I přesto, že je fakticky v momentu průběhu

freeparty nejdůležitější Dj, je jeho osoba skryta za hradbou reprobeden nebo stínem plachty. Příslušníci freetekno komunity tak vyjadřují důležitost konečného výsledku kolektivní spolupráce a zmenšují (nikoli snižují) tak zároveň význam individuálního přínosu jako části. Pokud jde o vystupování na veřejnosti, je soundsystém jednoduším organismem.

Plachty se u jednotlivých systémů nemění příliš často. Přibývají-li ke starším exemplářům kousky nové, neznámá to, že by staré automaticky přestaly být používány. Plachty se opotřebovávají, nicméně jsou opravovány do té doby, dokud je to možné. Oprava plachet je čas od času nutná. Plachty se kvůli převozům skládají a vrstvy barev praskají a vydrolují se. Není dáno, kdo plachtu retušuje, většinou je to ale práce autora. Pokud stále se systémem jezdí nebo je ve styku s některými jeho členy, může být o opravu požádán nebo ji sám iniciovat.

Podle výběru a zpracování motivů plachet a jejich výtvarného pojetí lze rozpoznat, jací jsou lidé od konkrétního systému a jakou hudbu mají případní posluchači očekávat. (Cit. respondentka P.: „*Když má (systém) nějaký hrozně originální plachty, tak to znamená, že i hraje originálně. Zatímco, když má nějakou...takovýchle kroužky černobílý a veprostřed maj robota, co vobšlehli vod Spiral tribe, tak to tam asi moc nepudu...*“). V tomto případě plachta také rozhodla o tom, zda se vůbec vyplatí jít si soundsystém poslechnout.

Je-li něco na freeparty snadno zapamatovatelné i po velice krátké době pozorování, jsou to právě plachty visící u jednotlivých systémových aparatur. Ti posluchači či tanečníci, kteří nerozeznají drobné odlišnosti v hudebních produkcích, mohou systémy rozlišovat podle vyvěšených plachet. Plachty mnohdy pro velké množství lidí slouží právě nejvíce tímto, dá se říci, identifikačním způsobem.

Podle motivů, ale nejen podle osobního názoru jedince na to, co pro něj je a co není zajímavé či originální, můžeme rozpoznat nejen jednotlivé soundsystémy, ale navíc i jejich hudební zaměření. Freetekno subkulturu v České republice nemůžeme redukovat pouze na „tekno“. Součástí této scény jsou i formace, které se sice věnují jiným, rovněž elektronickým, hudebním stylům, ale myšlenkovým zaměřením a

životním stylem k této komunitě náleží. Odlišnost hudebního stylu (d'n'b a jungle) s sebou přináší i změny vizuální presentace skupiny⁴⁵.

5.5. Symbolika motivů

Na technařských plachtách se vyskytuje dosti široká škála motivů. Není nikde kodifikováno, co je a co není vhodné na plachtu namalovat. Existuje však jistý úzus nebo styl, který, ačkoli možná nevědomě, ovlivňuje autory při tvorbě těchto obrazů.

Na plachtách lehce převažují geometrické motivy nad figurálními. Jsou-li na plachtě vyobrazeny nějaké postavy, může je doplňovat geometricky laděný podklad (většinou spirála, šachovnice nebo „cihlová“ zeď).

5.5.1. Symbol středu - Spirála

Často vyobrazovaným motivem je symbol středu, *spirála*. Toto spojení přímky a kruhu bylo již v minulosti hojně využíváno snad ve všech směrech lidského vědění. Filosofie, matematika a astronomie, ale i malířství byly s tímto znakem spojeny. Spirála, mající svůj vzor v přírodě, (DNA, vodní vír, ulity měkkýšů atd.) fungovala mezi lidmi rovněž jako symbol mytický, mytologický a psychedelický. Byla nejčastěji vyobrazovaným motivem u Keltů, Mayů a velkého množství společenství afrických, oceánských nebo australských. (Tesař, 2006)

Pokud jde o vlastnost „psychedeličnosti“, vlastnosti vyvolávat změny vědomí, tohoto obrazce, je nesporná. Úspěšné využívání točící se spirály například při hypnóze, dává tušit, že ani v minulosti nebyla tato schopnost skrze spirálu proniknout do nevědomí opomíjena.

Symbolika průniku do jiných světů je ve freetekno subkultuře úzce spjata s využíváním halucinogenů (LSD, různé druhy hub, různě zpracovaná marihuana atp.), alkoholu nebo jevů majících podobné účinky (hlasitá pulsující hudba, světelné efekty). Proto je v dnešní době právě toto hlavním důvodem nejfrekventovanějšího používání spirály, jako motivu.

Spirálu pomohli mezi freetekno subkulturu rozšířit Spiral Tribe, nejen kvůli svému jménu, ale hlavně díky jejímu zobrazování takřka všude a ve všem. Spirálu

---

⁴⁵ viz podkapitola Jungle a D'n'B

požívali na svých „letácích“⁴⁶ a plachtách. Znak Spiral tribe ne náhodou tvořil obličej se spirálovýma rukama. (Obr. 4.)

Obr. 4.

Spiral Tribe ke spirále přiřazovali filozofické významy, které byly pro freetekno subkulturu stěžejní. Na svých internetových stránkách vysvětlovali spirituální význam spirály, tak jak ho chápali oni.⁴⁷ Spirálu definovali jako nejstarší symbol lidstva, který nejlépe znázorňuje neurčitý počátek a nekonečno. Spirála pro ně byla průnikem do jiných světů, symbolem změny života z cyklického proudění bez vývoje⁴⁸ na tok po spirále, tudíž život neustále se obohacující.

Symbolická úroveň, tedy skrytý význam tohoto znaku, vyjadřující základní myšlenky freetekna (vývoj, toleranci, průnik do jiných světů - například názorových) se dnes redukuje na možná trochu jednoduché výroky typu „*musí to být prostě psycho*“, v podstatě se však tento výklad od toho dřívějšího (teoretického) neliší. (vlastní výzkum, 2007/08).

---

⁴⁶ „Létáky“ jsou šířeny mezi freetekno komunitou za účelem informovat o konajících se freeparty. Většinou obsahují tři nejdůležitější informace – místo, čas (datum) a hrající soundsystem. Pokud není na letáku konkrétní místo, ale jen okres či směr, je navíc uvedeno i tzv. „info“, telefonní číslo, na kterém jsou účastníkům sděleny podrobnosti o místě konání. Stejně jako plachty podléhají myšlence DIY a jsou dalším druhem užitého umění ve freetekno komunitě. (viz Obrazové přílohy - „Létáky“)

⁴⁷ [www.spiral-tribe.org](http://www.spiral-tribe.org/understand/page02.html) [online]. 1999 [cit. 2008-02-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.spiral-tribe.org/understand/page02.html>>.

⁴⁸ Usedlý život většinové společnosti, podepřený mainstreamovou kulturou, byl pro ně nevyhovujícím, izolovaným (myšleno od ostatních životních stylů), neschopným růstu, hrozící kolapsem, který zničí vše co k němu náleží. („Unaccommodating, isolated and unable to grow, the circular system threatens to either burn for collapse, destroying all within.“) [www.spiral-tribe.org](http://www.spiral-tribe.org/understand/page02.html) [online]. 1999 [cit. 2008-02-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.spiral-tribe.org/understand/page02.html>>.

Stejně jak bylo uvedeno výše, je v uměleckých artefaktech ve freetekno subkultuře využíváno spirální psychedelické (a magické) vzezření. Většinou v barevné kombinaci černá-bílá (podklad-spirála).

Plachty jsou většinou velice propracovanými díly, které se neomezují jen na jednoduché vyobrazení. Spirála je autorem často zakomponována do složitějšího tvaru.

Platí však, že pokud je spirála pouze jednoduchá, není ústředním motivem, ale slouží jen jako podklad pro další, většinou figurální motiv. Tímto jsou většinou bizarní postavy (robot, klaun, mimozemská bytost), stroje (oživlá smějící se auta, buldozery) a jiné živé i neživé karikaturně zpracované objekty. Objevují se plachty s motivy inspirovanými mimoevropskými spirituálními kulturami (např. období buddhistických mandal).

Často realizovaným námětem je také technika. Freetekno subkultura je s technikou spjata velice úzce, zejména s technikou poskytující silnější zvuk, který je na teknoparties více než žádoucí. Na plachtách je proto vyobrazován „zvuk“ a jeho „moc“. Tyto abstraktní pojmy jsou přeneseny na plátno v podobě karikatur. Na obrázku číslo 5., je zvuk symbolicky zastoupen motivem reproduktoru. Jeho sílu vyjadřuje v perspektivě zpracované pozadí, jehož je centrem. „Rytíře“ na kraji můžeme chápat jako bytost z jiného prostoru vstupující k nám pomocí hudby.

Plachty s podobnou tematikou demonstrují silný význam hudby jako ústředního prostředku k dosažení jistého transu (extatického stavu). Často používané motto „*One tribe, one vibe*“⁴⁹ také dobře reprezentuje a zdůrazňuje význam hudby pro celou skupinu.

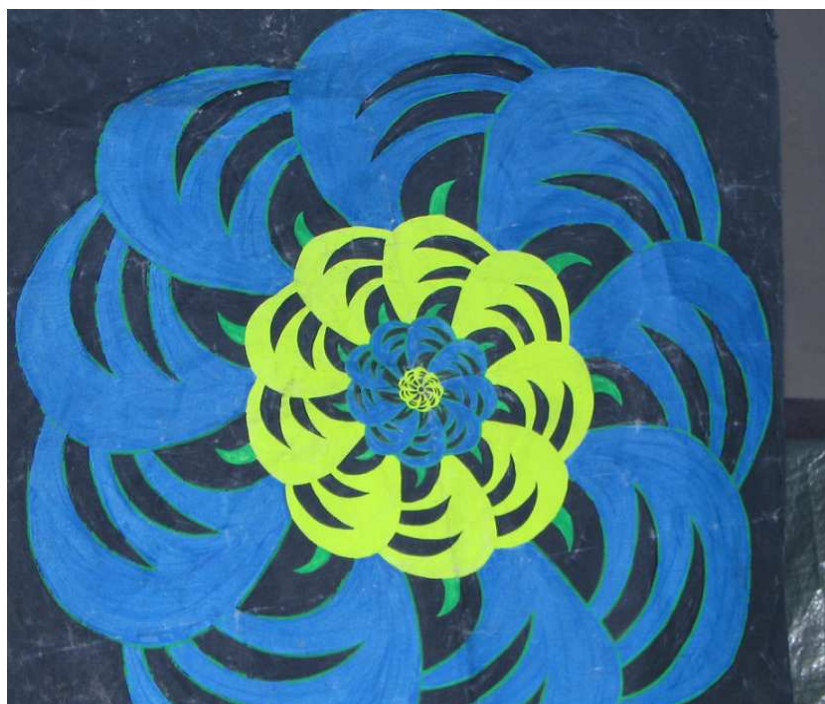
---

⁴⁹ Motto rozšířené sounstýmem Spiral tribe používané na pozvánkách na parties a internetových stránkách. Opět odkazuje na silný pocit společenské soudržnosti.

Obr. 5.

Pevně dané barevné schéma tekno plachet v podstatě neexistuje. V této oblasti nelze mluvit o trendech. Používány jsou především výrazné barvy. I když se často objevuje kombinace černé a bílé, velice kontrastní dvojice barev, jejichž vizuální dojem je umocněn vzájemnou dualitou. Barvy jako červená, modrá, žlutá, zelená nejsou používány poskrovnu. Tyto jsou ovšem používány jako barvy UV aktivní. (obr. 6.)

Obr. 6.

Zdůraznění středu a jeho symboliky se neváže jen na spirálu. Je velice časté, že se autoři věnují i nespirálním motivům, které důkladně propracují pomocí perspektivy. Stále je ovšem velice zásadní střed, centrum plachty. (Obr. 7.)

Obr.7.

5.5.2. Číslo 23

Dalším hojně používaným zobrazením je numerický symbol, *číslo 23*. Stejně tak jako ostatní symboly proniklo toto číslo do freetekno komunity hlavně díky Spiral tribe, kteří z „třiadvacítky“ na základě jejího numerologického výkladu vytvořili jeden z nejpoužívanějších symbolů freetekno subkultury. (Obr. 8.) Symbolika čísel 2 a 3, jak ji šířili Spiral tribe, je totožná s numerologickým výkladem.

Obr. 8.

„Dvojka“ vyjadřuje dualitu, dva prvky (obdoba jin a jang), polaritu. „Trojka“ je tvořivý aspekt neplodné duality, „dítě“ dvojice (čísla 2). Součtem těchto dvou čísel (obsažených v symbolu 23) je dosaženo čísla 5. Protože je „pětka“ složena z prvního sudého a prvního lichého čísla (samce a samice) je symbolem hmoty a života. Znárodňuje pět elementů, čtyři základní a pátý éter jako duši. (Benoist, 1995)

I když byl numerologický výklad čísla 23 pro Spiral Tribe, jako ustanovitele tohoto symbolu, zřejmě stěžejní, mezi širší freetekno komunitou je nejčastěji používaným výkladem čísla 23 fonetický záznam anglického slovního spojení „*to free*“ (dá se přeložit ve smyslu „ke svobodě“, „k volnosti“).

V dnešní době, je v české freetekno komunitě jen velmi málo lidí, kteří se drží numerologického výkladu symboliky čísla 23. „Dvacettrojka“ zde však získala pozici mytologického rázu. Obeznamenost s příslušností tohoto čísla ke komunitě freetekno, zakládá pocit příslušnosti samotného jedince k této společenské skupině. Tímto způsobem, zobrazováním čísla 23, je demonstrováno jisté zasvěcení do mytologie skupiny, názorová jednota a společný prožitek⁵⁰. Tato demonstrace neprobíhá pouze vyobrazováním tohoto čísla na plachtách, ale i nošením motivu „23“ na oblečení. Je také velice běžné, že se při internetové komunikaci, osoby označují takzvanými „nicky“⁵¹, které v sobě mají obsaženo číslo „23“⁵².

Číslo „23“ je také častým zdrojem vtipů. Existuje mnoho žertovných vysvětlení toho, co číslo znamená a co symbolizuje. Protože je freetekno typické i stylem oblékání, zejména mladí začínající „technaři“⁵³ dodržují symbolické nošení jinak praktického „stejnokroje“ – maskáče, mikina s kapucí a kšiltovka, vznikl například i jeden „mýtus“, že 23, je velikost úhlu, který svírá hlava „technaře“ a kšilt jeho

---

⁵⁰ „Co tedy s tou 23-kou na mikině? Jsem vůl, když nevím, proč ji nosím? A kdo řekl, že to nevím? Copak pro mě nemůže toto číslo symbolizovat prostě a jednoduše muziku, co mám rád, skvělou atmosféru na párty v přírodě, tu volnost a pocit, že jsem součástí komunity, kámoše, kteří to všechno prožívají se mnou? Pokud je to tak, myslím, že tohle je ten pravý význam symbolu. Můj význam, to, co znamená pro mě osobně.“ [Http://diy.k-ultra.com](http://diy.k-ultra.com) [online]. 2007 [cit. 2007-02-28]. Dostupný z WWW: <<http://diy.kultra.com/view.php?cisloclanku=2007010901>>

⁵¹ „nick“ - internetové jméno, přezdívka

⁵² např. Major23, dreadgirl23 atp. (vlastní výzkum výzkum, 2007/08 na serveru www.nyx.cz)

⁵³ Mezi freetekno komunitou severně od Prahy označovanými jako „ještěři“ díky oděvu a specifickému tanci v předklonu. (vl. výzkum, 2007)

čepice⁵⁴. Jinak se žertovně zdůrazňuje dosažení věku 23 let nebo se komentuje čas odjezdu na freeparty (cit. respondent M. „*Na párty se přece jezdí ve 23:00*“).

Číslo „23“ je obsaženo i v názvu internetového rádia (Rádio23) a internetové stránky freetekno komunity (www.network23.org).

5.5.3. Junggle a D'n'B

Junggle a D'n'B jsou názvy velice podobných elektronických hudebních stylů. Jejich základem je výrazná basová linka a takzvaně „zlomený beat“. Od tekna se odlišují melodičtějším rytmem. Hlavní hudební linka je doplněna sámkováním jiných instrumentálních zvuků nebo vokálních sekvencí. Dá se hrát naživo, ale i „z desek“, Djem z gramofonů. Často Dje doprovází MC („master of ceremony“), zpěvák s mikrofonem.

Tyto dva hudební styly mají své kořeny v reggae, hip hopu a ragga. Vyvíjely se na britských ostrovech spolu s raven. Patřily mezi undergroundovou kulturu. V dnešní době se dá hlavně u „drum and bassu“ hovořit o vzrůstající komercializaci.⁵⁵

D'n'B a jungle mají své příznivce, tvůrce a soundsystemy, které tyto styly hrají i v České republice.

Vyznavači hodnot „freekultury“, milovníci „zlámaných beatů“, tedy d'n'b nebo jungglové soundsystemy se freeparties účastní a je velice snadné je právě podle motivů na plachtách rozpoznat.

Velmi patrné jsou kořeny černošského reggae. Na plachtách se objevují čtyři barvy typické pro jednak pro náboženskou skupinu takzvaných „rastafariánů“⁵⁶ a rovněž pro hudební styl reggae. Červená, zelená, žlutá jako kombinace barev etiopské vlajky a černá se žlutou a zelenou jako barvy vlajky jamajské⁵⁷. (Obr. 9.)

---

⁵⁴ viz Přílohy - Pozvánka

⁵⁵ www.dnb.iwebs.cz [online]. 1999 [cit. 2008-02-19]. Dostupný z WWW: <<http://www.dnb.iwebs.cz/page4.htm>>.

⁵⁶ NEUMAN, Saša. *Reggae*. Praha : Torst, 2005. 145 s. Světem lidové tvorby a world music. ISBN 80-7215-258-0.

⁵⁷ K barvám na vlajkách se váže symbolický výklad typický pro rastafarianismus a reggae, který provází i nové elektronické styly inspirované afro-karibskou kulturou. Červená značí krev a vášně (krev prolitou při boji o samostatnost Etiopie a přeneseně i celého černošského hnutí, bojující za sjednocení černošského národa a jeho konečnému směřování na posvátnou horu Zion), žlutá (zlatá) znázorňuje život a slunce, zelená klid a spojení (někdy se vykládá jako barva symbolizující list marihuany (weed, ganja)-posvátné obřadní byliny – která mimo jiné také stmeluje společenství a navozuje duchovní souznění. Černé trojúhelníky na jamajské vlajce symbolizují spojení Jamajky a „černého kontinentu“. (Neuman, 2005) Pro současnou českou komunitu je tato

Obr. 9.

Často jsou vyvěšovány velkoplošné vlajky jako takové, které mohou zastávat stejné praktické funkce jako plachty, ale vzhledem k tomu, že nejsou takzvaně „hand made“ a jsou většinou kupovány, nejsou vlajky nazývány plachtami.

Na dalších látkových obrazech nacházející se v okolí junglových nebo drum and bassových soundsystémů, můžeme nalézt i jiná symbolická vyobrazení, která mají blízkou souvislost s původem hudebního stylu a vyjadřující postoje příslušného soundsystému. Nejčastěji je na obrazech vypodobněn list marihuany a lev nesoucí etiopskou vlajku, takzvaný „Lion of Judah“⁵⁸.

Primární funkcí těchto objektů podobných plachtám není psychedelické působení. Jsou však stejně jako plachty jistou výpovědí soundsystému o postojích a názorech jeho členů. V souvislosti s freeparties se jedná zejména o postoje spojené s tolerancí, užíváním marihuany, reggae a jeho kořeny.

---

symbolika jako celek ztělesněním nerasismu a tolerance vztahujících se také ke konzumaci marihuany. (vl.výzkum)

⁵⁸ Lev jako symbol síly, neohrožnosti a vítězství, zde nazývaný „Lion of Judah“ je podle věřících rastafariánů ztělesněním posledního etiopského císaře Ras Tafariho Makonnen, který přijal titul Haile Selassie the First. (Neuman, 2005)

6. Výzkum

Výzkum byl realizován v letech 2007 až 2008 převážně mezi členy a příslušníky středočeského soundsystemu Merkur. Vzhledem ke struktuře české freetekno komunity a vzhledem k vztahům v ní panujících, byli do výzkumu zapojeni i členové jiných soundsystemů, kteří jsou s Merkurem v častém bližším kontaktu. Do tohoto kontaktu zahrnuji zejména společné pořádání freeparties⁵⁹.

6.1. Metodologie

Stěžejní metodou se pro můj výzkum se stalo zúčastněné pozorování, které později umožnilo pořizování většinou nestrukturovaných nebo polostrukturovaných rozhovorů. Respondenti byli oslovováni na základě doporučení v případě, že šlo o autory plachet. Vzhledem k tomu, že umělci vytvářející tekno plachty nejsou širokému okolí známi, bylo nutné se na jejich totožnost informovat u členů příslušného soundsystemu, kteří byli přítomni na společně pořádané „akci“. Ostatní informátoři nebyli oslovováni přímo za účelem pořízení rozhovoru, ale spíše zapojeni do diskuze na téma freetekno obecně a následně i na téma „plachty“.

Respondenti byli vždy seznámeni alespoň okrajově s mým výzkumným zájmem a s jeho budoucím vyvrcholením, tedy se záměrem vytvořit bakalářskou práci. Rozhovory byly s informátory vždy prováděny v klidném prostředí. Snažila jsem se být s respondenty o samotě (doma nebo v klidné restauraci či hospodě). Při širší diskuzi nad tématem nebyla tato atmosféra nutná.

Diskuze se ukázaly jako velice dobrým způsobem získání informací a podnětem k přemýšlení. Diskuze v širším kruhu respondentů s sebou mimo to přinášela i jisté uvolnění atmosféry, ve které byly následně eliminovány pocity vedoucí respondenta ke stylizaci.

Vzhledem k tomu, že se v komunitě pohybují již nějaký čas a respondenti jsou vesměs mí přátelé, nebylo těžké získat potřebné informace. To, že mezi komunitu

---

⁵⁹ Soundsystemy pořádají své party většinou hromadně, to znamená spojení dvou i více soundsystemů v jednu velkou aparaturu. Tato spolupráce zakládá hlubší přátelské vztahy.

patřím (sama sebe označuji jako příslušníka soundsystému Merkur), bylo jistou vizitkou, která byla pozitivně platná i u členů ostatních soundsystémů, s kterými jsem dělala rozhovory. Myslím, že mé uvedení s přívlastkem „Marie od Merkuru“ bylo jistou propustkou mezi další členy freetekno komunity.

6.2. Realizace výzkumu

Informátory byly převážně osoby starší 25 let, dlouhodobě angažované v subkultuře freetekno. Počet respondentů mužů a respondentek žen byl vyrovnaný.

Svůj výzkum jsem začala účastí na menších teknoparties pořádaných soundsystémem Merkur. Vzhledem ke spolupráci Merkuru i s jinými soundsystémy jsem měla možnost získat na místě freeparties nové kontakty, které jsem později využila a oslovila je s žádostí o rozhovor. Při účasti na větších freeparties, kde bylo více než deset soundsystémů, jsem měla velice dobrou možnost pozorování a zisku obecných informací.

Z některých rozhovorů byl pořízen hlasový záznam, většina z nich byla prováděna bez diktafonu.

V létě 2007 jsem se soundsystémem Merkur absolvovala několik open air parties. V srpnu jsem se stejným soundsystémem odjela na týden do Polska na Poltek 2007. Tento malý trevellerský zážitek byl mimo to, že jsem měla dobrou možnost zúčastněného pozorování, i velice zajímavým exkurzem mimo českou scénu, která se v porovnání s tou polskou, jeví v pravém slova smyslu „masovou“⁶⁰.

Při výzkumu jsem se také zaměřila na webové stránky českých i zahraničních soundsystémů a freetekno komunity.

---

⁶⁰ Czechtek každoročně navštívily desítky tisíc lidí. Byl vždy očekáván příjezd travellerů z Evropy (z Británie, Francie, Itálie, Holandska, Finska), kteří doplnili českou „systémovou“ scénu. Poltekk, vzhledem k malému množství domácích soundsystémů, čítal něco kolem 2000 návštěvníků, kteří nebyli z 99% z Polska. Panovala zde příjemná atmosféra bez komunikačních bariér mezi jednotlivými soundsystémy. Někteří členové Merkuru si postesklí, že je velická škoda, že už taková atmosféra nevládne i v ČR. (vlastní výzkum, 2007/08)

7. Závěr

Při analýze „tekno plachet“ a jejich úlohy v české freetekno komunitě jsem se zaměřila na jejich tři nejdůležitější roviny - funkční, symbolickou a rituální. Výzkum ukázal, že tyto tři aspekty se navzájem překrývají. Plachty nejsou jen estetickým a praktickým prvkem doplňujícím freeparties, jsou hlavně artiklem symbolicky demonstrujícím struktury společenství.

Mým výzkumným záměrem bylo konkretizovat jednotlivé symbolické aktivity spojené s plachtami, přiřadit k nim významové obsahy a definovat jejich dopad na komunitu freetekno v České republice.

I když jsem svůj výzkum primárně soustředila na jednu s dílčích komunit, soundsystem Merkur, díky jejímu úzkému propojení s ostatními se ukázalo, že poznatky z výzkumu mohou být aplikovány na českou freetekno komunitu jako celek.

Plachty jsou uměleckými díly zastávajícími důležité funkce vážící se na celkovou materiální i duchovní stránku komunity. Už samotná tvorba je podepřena základním principem freetekno komunity, principem DIY.

Plachty jsou důležitým sociokulturním prvkem v souvislosti s jednotlivcem i v kontextu celého společenství. Z pohledu rituálu „jako praxe“ tekno party a vše související, tedy i plachty, funguje jako rituální vzorová aktivita, demonstrující společenské vzorce existující uvnitř komunity a zároveň aktivita potvrzující struktury v ní panující. „Praxe“ v tomto případě znamená konkrétní jednání, tedy kreativní vytváření sociální struktury a kulturního prostředí. Vyvěšování plachet způsobem, který například dělí a ohraničuje prostor a zároveň demonstruje sloučenou identitu členů jednotlivých soundsystemů.

Plachty jsou mimo svou hmotnou rituální účinnost také důležitými nositeli obrazové symboliky freetekno subkultury. Tato symbolická dimenze zastává při rituálu významnou pozici. Symboly jsou obecně podle interpretativistické teorie Cliforda Geertze (2000) vyjádřením světonázorů, životních stylů a morálních pravidel. Přesně tak fungují i hlavní symboly freetekno komunity – symbol středu, jako symbol

spirituální cesty a zvuku, a číslo „23“ jako mytický zdroj kolektivního vědomí a symbol zasvěcení.

V případě freetekno komunity je zdrojem symbolů bezesporu struktura organizace této skupiny, jejíž platnost je skrze tyto symboly a průběh parties dále potvrzována. „*To free*“- 23, jako symbol vyjadřující svobodu ztrácí na jakkoli shora organizované „freeparty“, jakou byl Czechtek 2006, svůj význam. Mimo jiné v sobě symboly skrývají i jistý druh sdílené identity (Durkheim, 2002), která se zakládá ve freetekno komunitě na volné organizaci a volnosti obecně.

Holistický přístup k freetekno subkultuře se ukázal vzhledem k její povaze velice vhodný. Umění, to co v naší komplexní společnosti zastupuje design a reklama (průmyslově vyráběné „umění“), je ve freetekno komunitě stále živé jako lidská činnost dokonale odrážející společenské struktury a myšlenkové základy společenství.

Freetekno komunita v České republice zastává pozici alternativní subkultury, která je většinou zasazována na okraj společnosti v konotaci s patologickým jevem. Vysvětlení základních myšlenek freetekna, na konkrétním případě jedné z aktivit členů této komunity, může pomoci vnějšímu pozorovateli lépe porozumět celému společenství, situaci kolem Czechteku 2005 a 2006 a jejich důsledků.

Použitá literatura

- ALBERTS, Andreas, MULLEN, Peter. *Psychoaktivní rostliny, houby a živočichové*. Praha : Svojtka, 2002. 267 s. ISBN 80-7237-448-6.
- *Alternativní kultura*. Josef Alan. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2001. 610 s. ISBN 80-7106-449-1.
- BECKER, Udo. *Slovník symbolů*. Praha : Portál, 2002. 315 s. ISBN 80-7178-612-8.
- BENOIST, Luc. *Znaky, symboly a mýty*. Praha : Victoria Publishing, 1995. 122 s. ISBN 80-85865-49-1.
- CIGÁNEK, Jan. *Úvod do sociologie umění*. Praha : Obelisk, 1972. 300 s.
- ČAPEK, Josef. *Umění přírodních národů*. Liberec-Praha : Dauphin, 1996. 349 s. ISBN 80-86019-19-5.
- DEKORNE , Jim. *Psychotropní šamanismus*. Praha : Volvox Globator, 1997. 226 s. ISBN 80-7207-098-3.
- DURKHEIM, Emile. *Elementární formy náboženského života : Systém totemismu v Austrálii*. Praha : Oikoyomenh, 2002. 491 s. ISBN 80-7298-056-4.
- ESCOHOTADO, Antonio. *Stručné dějiny drog*. Praha : Volvox Globator, 2003. 171 s. ISBN 80-7207-512-8.
- FROMM, Erich. *Mít, nebo být?*. Praha : Aurora, 2001. 242 s. ISBN 80-7299-036-5.
- FROMM, Erich. *Mýtus, sen a rituál : a jejich zapomenutý jazyk*. Jan Lusk. [s.l.] : Aurora, 1999. 223 s.
- FURST, Peter T. *Halucinogeny a kultura*. Alexandr Neuman. [s.l.] : Maťa, 1996. 253 s. ISBN 80-901915-7-6.
- GEERTZ, Clifford. *Interpretace kultur*. Praha : Sociologické nakladatelství, 2000. 565 s. ISBN 80-85850-89-3.
- HANNERZ, Ulf. *Cultural complexity : studies in the social organization of meaning*. New York : Columbia University Press, 1992. 346 s. ISBN 0-231-07622-3.

- HARTL, Pavel. *Komunita občanská a komunita terapeutická*. Praha : Slon, 1997. 221 s. ISBN 80-85850-45-1.
- HEIMRATH, Johannes, MALLIEN, Lara. Geomancie a vznik integrální kultury. In ZEMÁNEK, Jiří. *Divočina-příroda, duše, jazyk*. Praha : Kant, 2003. Kultura. s. 116-126. ISBN 80-86217-82-5.
- KELLER, Jan. *Nedomyšlená společnost*. Brno : Doplněk, 2003. 125 s. ISBN 80-7239-091-0.
- KOŤA, Jaroslav, JEDLIČKA, Richard. Konec dvacátého století, mládež a drogová závislost. In *Mládež-drogy-společnost*. Praha : Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, 1997. s. 11-69. ISSN 0862-4461.
- KRAUS, Jiří, et al. *Nový akademický slovník cizích slov*. Praha : Academia, 2007. 879 s. ISBN 978-80-200-1351-4.
- KRAUS, Jiří, et al. *Nový akademický slovník cizích slov*. Praha : Academia, 2007. 879 s. ISBN 978-80-200-1351-4.
- LEARY, Timothy. *Chaos a kyberkultura*. Praha : Maťa, 1997. 370 s. ISBN 80-86013-23-5.
- LORENZ, Konrad. *Odumírání lidskosti*. [s.l.] : Mladá fronta, 1997. 149 s. ISBN 80-204-0645-X.
- MAFFESOLI, Michael. *O nomádství*. Praha : Prostor, 2002. 265 s. ISBN 80-7260-069-9.
- MANN, John. *Jedy, drogy, léky*. Praha : Academia, 1996. 203 s. ISBN 80-200-0508-0.
- MOKREJŠ, Antonín. *Umění: a k čemu?*. Praha : Triton, 2002. 167 s. ISBN 80-7254-199-4.
- NEUMAN, Saša. *Reggae*. Praha : Torst, 2005. 145 s. Světem lidové tvorby a world music. ISBN 80-7215-258-0.
- PAVLEČEK, Luboš, et al. Techno rebelové: Vznik techno scény a její vliv na českou alternativní kulturu. *Ecconnect zpravodajství [online]*. 2005 [cit. 2008-01-04]. Dostupný z WWW: <<http://zpravodajstvi.ecn.cz/?x=467245>>.

- RAY, Oakley, KSIR, Charles. *Drugs, society, and human behavior*. [s.l.] : McGraw-Hill, 1999. 494 s. ISBN 0-07-059307-8.
- READ, Herbert. *Art and society*. Londýn : Faber and Faber, 1947. 152 s.
- SALZMANN, Zdeněk. Jak se antropolog dívá na výtvarná umění. *Český lid*. 1997, roč. 86, č. 4, s. 293-301.
- SZASZ, Thomas. *Ceremoniální chemie : Rituální perzekuce drog, toikomanů a dealerů*. Praha : Votobia, 1996. 183 s. ISBN 80-7198-156.
- TESAŘ, Štěpán. *Střed středu*. [s.l.], 2006. 30 s. Diplomová práce. Dostupný z WWW: <<http://www.blisty.cz/2006/6/26/art29121.html>>.
- VITEBSKY, Piers. *Svět šamanů*. Praha : Práh, 1996. 184 s.

Internetové zdroje

- zpravodajstvi.ecn.cz
- www.spiral-tribe.org
- newage.eu
- www.deepend.cz
- www.opsi.gov.uk
- www.dnb.iwebs.cz
- www.mvcr.cz
- diy.freetekno.cz
- www.nyx.cz
- www.freetekno.cz
- Www.jamaicans.com
- report.morphonik.org
- www.dnb.iwebs.cz
- diy.k-ultra.com
- www.spiral-tribe.org
- merkur.jinak.cz
- www.hondzik.org
- <http://www.biba.cz/oktekk/>
- <http://www.morphonik.org/>
- <http://escomatsu.freetekno.cz/>
- <http://mayapur.freetekno.cz/>
- www.gamepark.cz

Seznam příloh

Manifest Spiral tribe

Ustanovení 63, 64 a 65

Pozvánka

DIY Manuál

Obrazové přílohy

„Letáky“

„Utopie“

Plachty

Skulptury

Instalace

Vizualizace – projekce

Přílohy

Manifest Spiral Tribe

Www.freetekno.cz [online]. 2004 [cit. 2008-01-13]. Dostupný z WWW:

<<http://www.freetekno.cz/?d=1&g=31&id=52>>.

JEDINÝ ZPŮSOB JAK POSTUPOVAT, JE RŮST.
JEDINÝ ZPŮSOB JAK RŮST, JE PRONIKAT ZA HRANICE TOHO, CO ZNÁME
DO NEPOZNANÝCH OBLASTÍ NEZNÁMA.
NEZNÁMÉ JE JEDINÝM ZDROJEM NOVÝCH VĚDOMOSTÍ.

SYSTEMY, ZAJIŠŤUJÍCÍ NAŠE PŘEŽITÍ, JSOU ORGANICKÉ.
ABYCHOM MOHLI OBNOVOVAT BUNĚČNÉ STĚNY, JE TŘEBA DĚLIT A
NÁSOBIT.

STARÉ BARIÉRY PADAJÍ, STAROBYLÉ PILÍŘE SE HROUTÍ A NOVÉ
STRUKTURY VZNIKAJÍ NA JEJICH MÍSTĚ.
KAŽDÁ NOVÁ GENERACE RODÍ TU NÁSLEDUJÍCÍ.
STARÉ DÁVÁ VZNIKnout NOVÉMU.

ŽIJEME V MOMENTU NEKONEČNÉ PROMĚNY,
PROPOJUJÍCÍM MINULOST, PŘÍTOMNOST A BUDOUCNOST.

CÍLEM NAŠEHO SNAŽENÍ JE OBJEVOVAT NEUSTÁLE SE MĚNÍCÍ
HORIZONT.

PRŮBĚŽNĚ ZAVÁDĚT NOVÉ PARAMETRY, PROZKOUMÁVAT A
ZABEZPEČOVAT KAŽDÝ NOVÝ STUPEŇ, KTERÉHO DOSÁHNEME.

NAŠÍM ÚKOLEM JE ZNIČIT TU LHOSTEJNOST, KTERÁ JE ZODPOVĚDNÁ
ZA ZÁNİK ŽIVOTNÍ SÍLY NA NAŠÍ PLANETĚ.

NAŠÍM CÍLEM JE POZITIVNĚ MOTIVOVAT LIDI A NÁRODY.
JE ČAS PROBUDIT PLANETU ZE SPÁNKU!

Ustanovení 63, 64 a 65:

Http://report.morphonik.org/ [online]. 2005 [cit. 2008-02-21]. Dostupný z WWW: <<http://report.morphonik.org/>>.

Raves

Pojem "Rave" znamená shromáždění více než 100 osob konajících se pod širým nebem a v noci, na němž hraje zesílená hudba (plně nebo z větší části charakteristická repetitivními údery), která může vážně obtěžovat místní obyvatelstvo.

Toto ustanovení opravňuje policii nařídít osobám opustit území, pokud se domnívají, že:

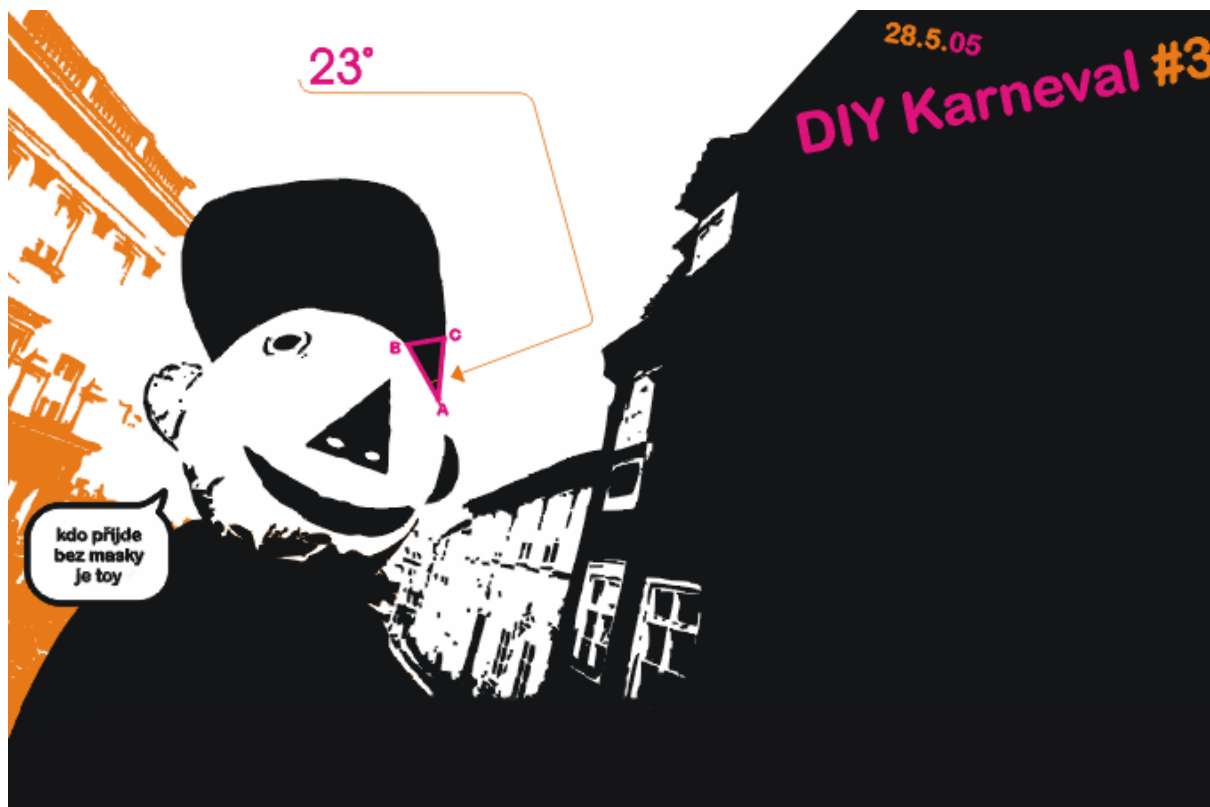
- hodlají pořádat rave (dvě nebo více osob)
- čekají, že začne rave (více než 10 osob)
- míří na rave (více než 10 osob)

Neuposlechnutí příkazu policisty nebo opětovný návrat na na stejné území v období týdne se pokládají za přečiny. Sankce za tyto přečiny činí max. 3 měsíce odnětí svobody a nebo pokutu maximálně 2500liber.

Ustanovení 65 umožňuje každému uniformovanému policistovi domnívajícímu se, že osoba míří na rave v okruhu 5 mil od možného konání rave, tuto osobu zastavit a vykázat ji z oblasti - neuposlechnutí příkazu je sankcionováno max. pokutou 1000 liber.

Pozvánka

DIY Manuál

[Http://diy.freetekno.cz](http://diy.freetekno.cz) [online]. 2002 [cit. 2008-02-08]. Dostupný z WWW: <<http://diy.freetekno.cz/manual/plachty.htm>>.

Plachty jsou odjakživa oblíbenou součástí výzdoby free parties, jejich výroba totiž není nijak složitá. Můžete použít obyčejné prostěradlo nebo poplastovanou plachtu (používá se například na venkovní reklamy). Prostěradlo je dobré obšít, jinak se bude snadno trhat. Do rohů zašijte bytelná ucha nebo vražte kroužky čili nýtky k tomu účelu vyráběné, je-li plachta většího formátu, je potřeba ucha či nýtky přidat i po stranách.

Existuje několik způsobů přenášení návrhu na plachtu. Obvykle je dobré nejdřív tužkou udělat náčrt, který budeme později obtahovat a vybarvovat. Maséři kreslí tužkou rovnou od oka, normální smrtelníci si můžou na návrh i na plachtu nakreslit čtvercovou síť a následně překreslovat jednotlivé čtverce, což je jednodušší. Pro správné přenášení proporcí může posloužit i provázek (s jeho pomocí mimochodem není problém nakreslit téměř dokonalý kruh). U propracovanějších návrhů není od věci si obrázek třeba zvětšit na počítači, vytisknout na několik A4, rozstříhat a obtáhnout. Nejsnazší a nejpřesnější způsob je ale vytisknout obrázek na folii a použít meotar (zkuste se poptat po školách, po bazarech) nebo rovnou projektor (dá se vyrobit, viz kapitola Projekce) a kreslit na plachtu zavěšenou na zeď.

Na samotné malování lze použít lihovou fixu na textil (obrysy) a zředěnou barvu - dřív se používal především balakryl, ale ten se časem jak plachtu opakovaně skládáte láme a drolí, lepší je použít kvalitnější akryl, který je možné než zaschne stírat houbičkou a napravovat tak případné chyby, neláme se atd. Můžete použít i spreje a šablony (viz kapitola Šablony), případně pro podklad některou z batikovacích technik (viz kapitola Batika).

UV BARVY

UV barvy (přesněji "UV aktivní", též reflexní či neonové) jsou barvy, které svítí pod ultrafialovým zářením. UV zářivku lze sehnat v lepších elektroshopech a disco krámech (trubka cca 300 Kč, těleso cca 500 Kč). Nejznámější a nejprofláklejší odstíny jsou žlutá, oranžová, růžová a zelená, dají se sehnat ve sprejích (v každé drogerii) a i jako akrylové barvy. U nás je vyrábí například firma Ternocolour, bohužel v běžných papírnictvích se dají sehnat častěji jen malé lahvičky a to ještě barev primárně určených na textil. Použít se dají, ale není to moc ekonomické. Mnohem lepší situace

je v obchodech s uměleckými potřebami (v Praze například Zlatá loď nebo Altamira, v Ostravě galerie Shagal), kde se dají sehnat barvy zahraniční, které jsou sice drahé, ale kvalitní. Nejznámější značky jsou System3 (tuba 100 ml kolem 100 Kč) a Ferrario (100 ml za cca 250 Kč). K sehnání je docela široký sortiment odstínů, takže se dají sehnat UV modrá, fialová, tmavě zelená, žlutá, červená, temně rudá, bílá a další. Ale nezapomínejte, UV barvy se dají míchat! Ze čtyř základních s přimícháváním UV modré vzniknou odstíny fialová (modrá + růžová), tyrkysová (modrá + žlutá nebo modrá + zelená) atd, experimentujte. vždy míchejte jen UV barvy mezi sebou. Kombinace normální barva + UV nefunguje (přestane pod UV svítit).

Nejlepší je malovat na bílé prostěradlo, protože UV barvy nekryjí moc dobře a na tmavém podkladě nevyniknou. Nejlepší je, když sám podklad je UV aktivní (klasické prostěradlo UV aktivní je - pod UV svítí světle modře, což se dá při tvorbě využít). Lze malovat i na černém podkladu, ale chce to mít dobré barvy nebo si obrázek podmalovat (normální) bílou.

Co se týče samotného obrazu - uvědomte si, že freetekno nemusí být jenom o spirálách a robotech. Free znamená svobodu, v tomto případě svobodu tvorby. Buďte originální a drzí. Překračujte hranice.

A ještě něco. Dávejte na svoji plachtu pozor, v posledních letech se na akcích bohužel pohybují i paraziti, kteří je s oblibou kradou. Pokud někoho přistihnete, zakročte. V nejbližší době bude na www.freetekno.cz galerie ukradených plachet, pokud nějakou z nich objevíte, informujte příslušný sound system, pokud někdo ukradne plachtu vám, pošlete fotku a info na texty@freetekno.cz. Zloději nemají na free akcích co pohledávat.

Obrazové přílohy

„Letáky“

Letáky byly poskytnuty příslušnými pořadatelskými soundsystémy.

**CABARET
+ MERKUR**

17.1.03 hospoda OPERA
Odolena Voda - Dolinek

OKTEKK
<http://biba.oktekk.cz>

MERKUR
<http://merkur.jinak.cz>

11/02/2005

**VELKÝ BOREK
U MELNIKA
30km OD PRAHY**

vlak z nšdr. holešovice
20:00   20:40
21:00   22:00

vstup : 80,-
at se práší za kočárem

METEK+STRAHOV+OKTEKK+TSUNAMI+MACHINEWORKS+AKA+F88
CZARODEJNICE FREE FEST II
SHAMANIC+KOMATSU+PENTATONICA+GASSYS+HYPNO+MERKUR

LIVE MUSIC
THE CHANGERS/ska, FAST FOOD/ska
BANDASKA/ska, MURATROK/alternative
STILLKNOX/punk, DREADROT/hardcore
KUJONI/retro, INSIDE KRU/hiphop

LIVE SETS
SUBURBASS/tr, MONOTON/de
BASSDRIVE/tr, IO.SYS/cz
ACID LAB/cz

SUPPORT
SMYSLY/exhibitions, TRIBO FUEGO/freshews
PANIC SOUCE/breakcore, HEDONIX GUEST/psytrance
INTER.ZONE/books, REVOLVER/t-shirts
MITHRAS TEMPLE/space bar, TSP/record shop
FOOD HOT BOMBS/vegan food

free music for free people...

29.4.-2.5.2004

info: +420 808 72 49 59
www.freefestkno.cz

Freeparty konaná na podporu člena freetekno komunity Miguela, který byl zatčen v Maďarsku v roce 2003, za zavinění dopravní nehody (zemřeli 3 lidé). Jeho vina nebyla podle freetekno komunity dostatečně prokázána. Peníze z benefitu byly určeny na odtah vozu s aparaturou a Miguelově rodině.

MERKUR
benefit
12.09.2003
BAR NA TAHU
NERATOVICE
Extra **40** Kč entry
for our friend in troubles.
.....come and help

Jeden za všechny, všichni za jednoho - potřebujem i tvoji pomoc...
One for all, all for ONE... we need your help.

czech.23.community

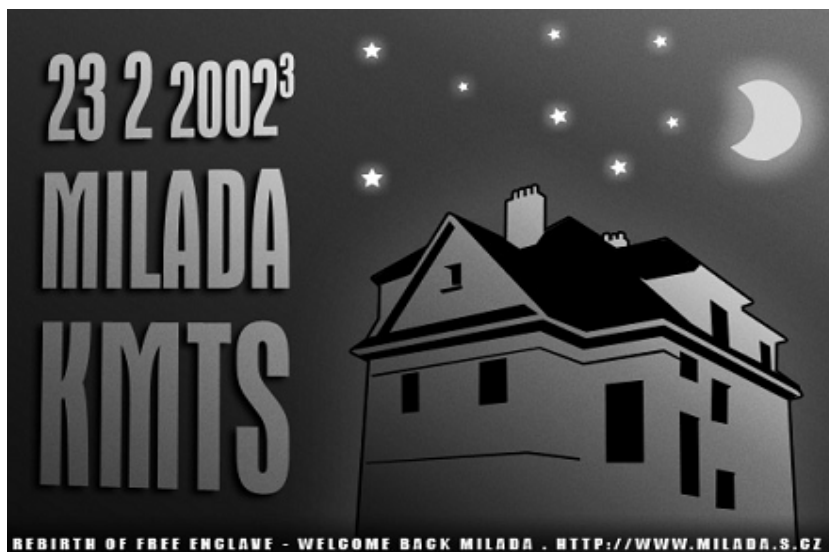

OKTEK
SOUND SYSTEM
DIRECT DRIVE
SOUND SYSTEM
29.10.99
NA CIBULCE

„letáček“ na street party - Karneval

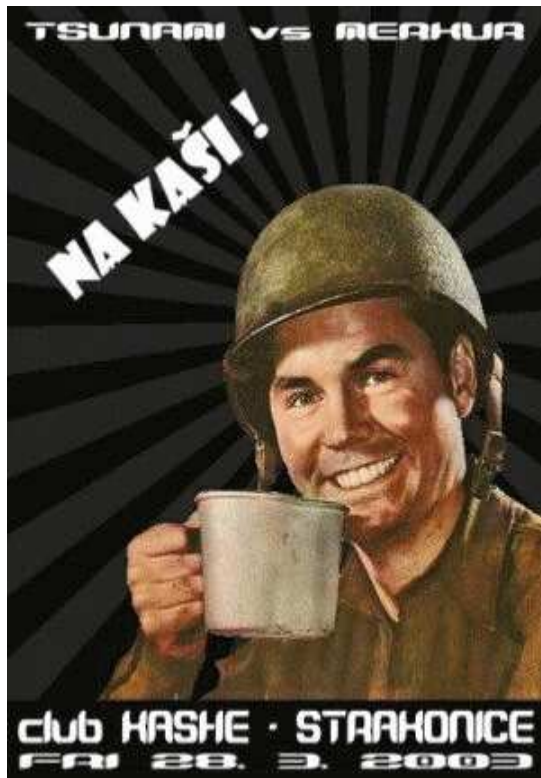
umně zakomponované symboly „23“

„S troškou vtipu“

„Utopie“

Plachty

Spiral tribe

Www.spiral-tribe.org [online]. 2000 [cit. 2008-01-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.spiral-tribe.org/understand/page05.html>>.

Merkur

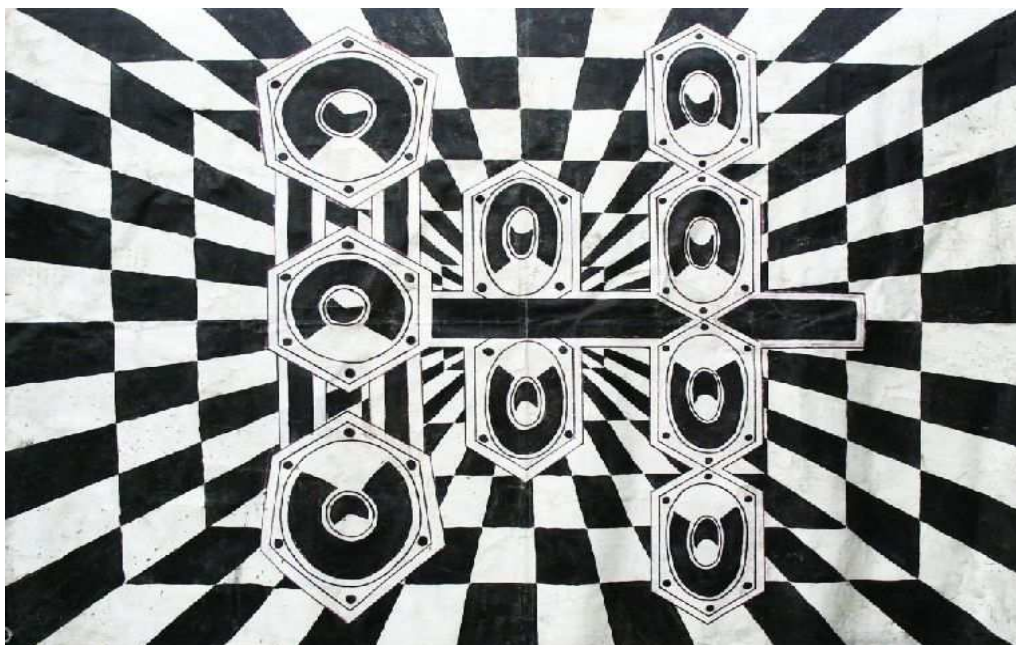
Morphonic.Harampade

Pess (fotografii poskytl soundsystém Merkur)

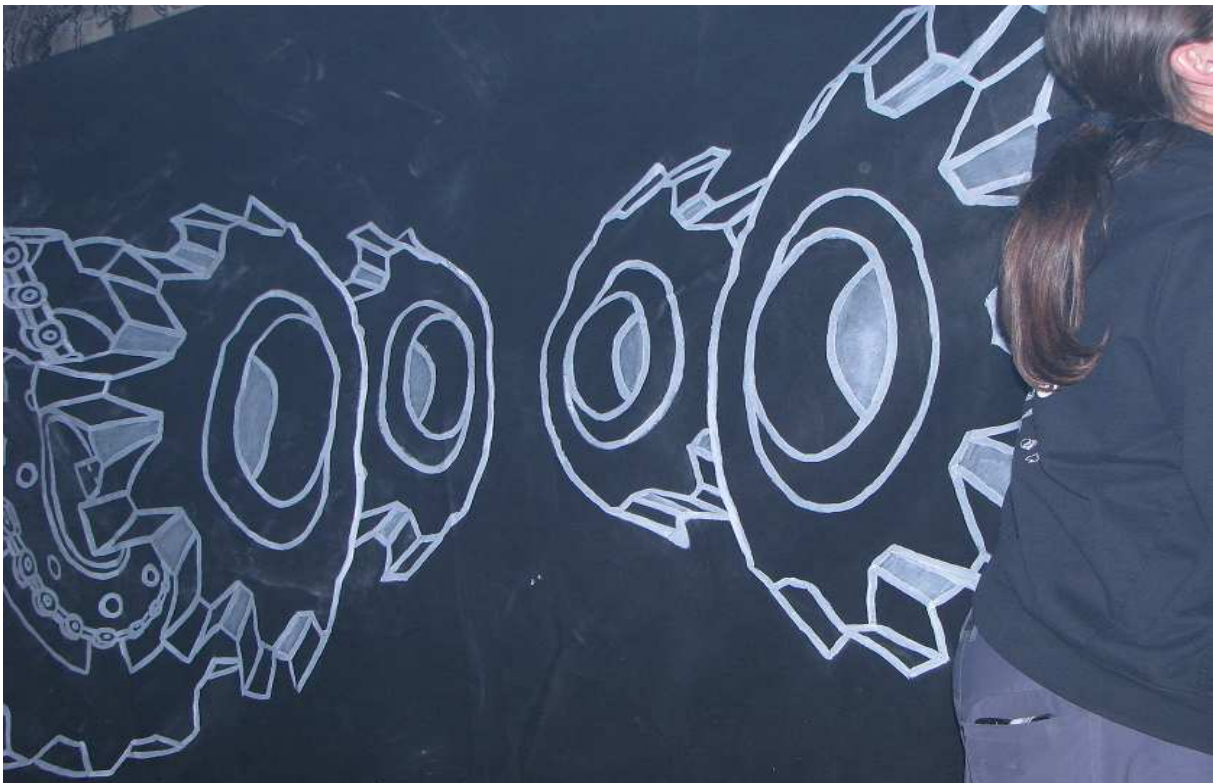

Oktekk (fotografie poskytl soundsystém Oktekk)

SGC

Jednota (fotografii poskytl soundsystém Jednota)

Mimik

Plachty na freeparties

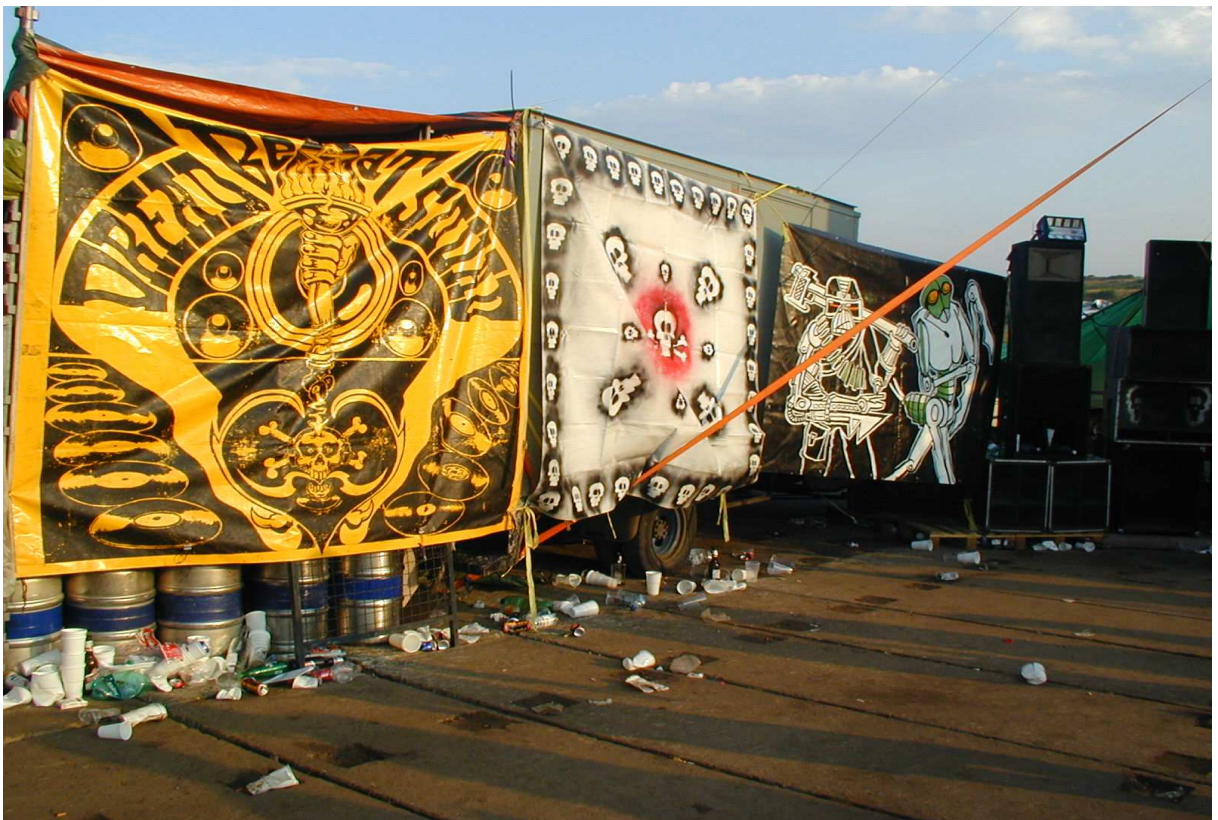
Poltek 2007

Czechtek 2006

Czechtek 2001 (fotografie poskytl respondent M.)

neznámý soundsystem - Poltek 2007

Dread Beat Squad - Údrč u Karlových Varů – léto 2007

„Ze zadu“

Merkur - vodárna pod Radobýlem 2005 (fotografii poskytl soundsystém Merkur)

„V noci“

Syndikate (fotografii poskytl soundsystém Syndikate)

Strahov

Hondzik - ragga jungle soundsystem (fotografie poskytl soundsystem Hondzik)

plachty DIY

plachta DIY

zakoupená „plachta“

„Lion Of Judah“

Skulptury

Merkur

Czechtek 2001 (poskytl respondent M.)

Instalace

Poltek 2007

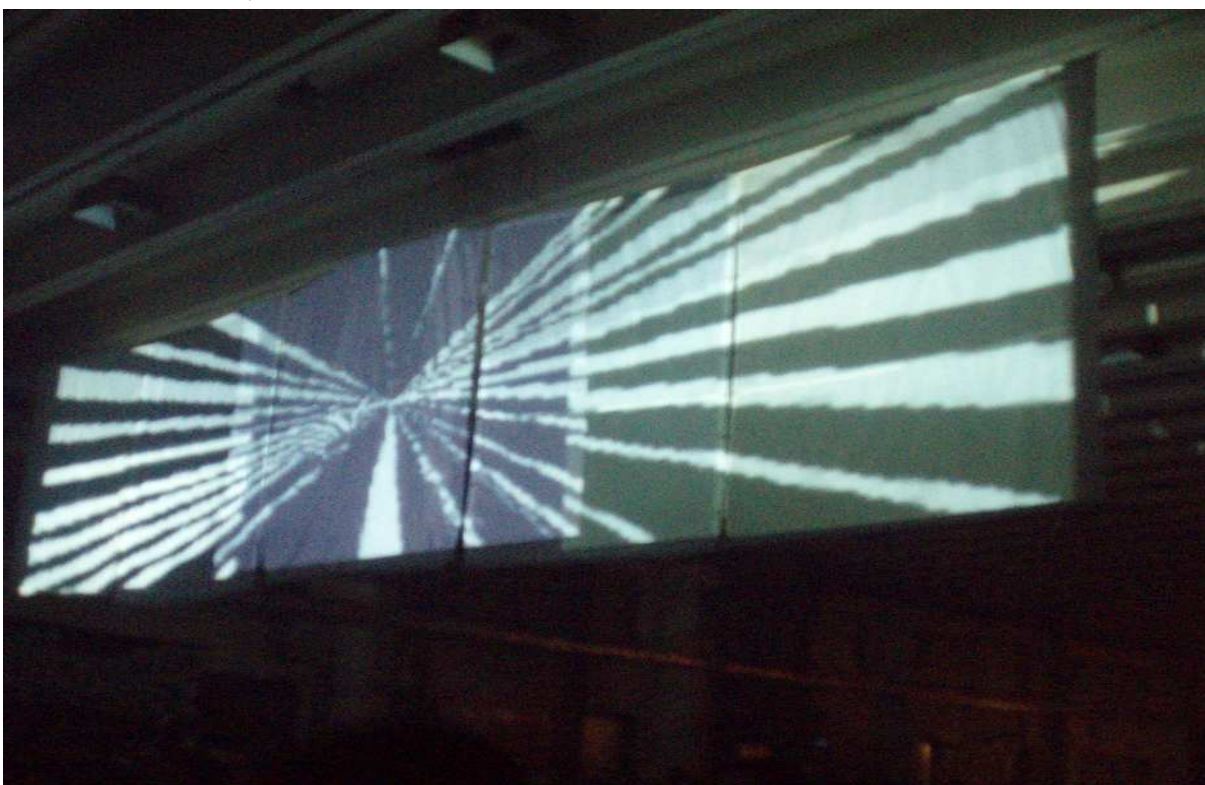

Poltek 2007

Vizualizace - projekce

Tovární hala Harfa, Praha

OSN (aliance soundsystémů Oktekk, Strahov, NSK) – Lužec nad Labem 2007

